

Alabari a Sa'ani a Marku

Ucuduwu wa aatagada a nda

Marku, vuma na danai aatagada a nda, u reve ta ajiya. U danā ta zuzu na Bituru. A mantsa ma na moo tono ukwā wā Yesu Zamawawa nu u'yosun wā yi, Marku yuwan ta mmalu a tyosu baṭa baṭa na Banaba, zagbain ro atsuma a aza e Itoni. Ele ra da a lingai reve e teme a tsurusā aza e Itoni ubaṭa u na a danuyi biti.

Marku damma tsu ta aalabari e Yesu nu ucira. Babu usan na Yesu koto mayan mo ulinga wa asalama u ta, reve u kara a tyo ubaṭa u ro u yuwisan ulinga wa asalama u ro de. U roco ta cine Yesu danai aagbashi. A mantsa mo ndolo, ama'a a ciga ta Zamawawa na ri mogono mo ucira pa o uvadi, agba Yesu danā ne shi. Ama o ro a 'yuwan ta Yesu, reve o fofo cine oo una yi. Marku roco ta a na ayi nda ulinga wā Yesu u da, waru ne da u yuwain ulinga u mawawa ma ama.

Aatagada a nda o to rocosu aza e Itoni ana'an cine tsoo o'wo agbashi o ozo o ro. U roco ta cine Yesu sowoi atsumalima adama a na ne da Asula a cigai u yuwaan ama aganda. Ne da Asula a yuwain mazanga ni ili i na Yesu yuwain, agba gogo u tu ubaṭa u gbain o ukere usa'ani wā Asula. Ko na tsu sowo atsumalima gogo adama a na tsaayuwusan ili i mejege a na tsoo tono Asula, Asula a ta zangana na atsu fo.

Ili i na iri pe atsuma a aatagada a nda

1. Ikaka ya Yahaya za vu Urumbusu (1:1-8)
2. Urumbusu na malyungwa ma Yesu (1:9-13)
3. Yesu atuma a Galili (1:14–9:50)
4. Yesu iyawa ta Galili a tyo Urishelima (10:1-52)
5. Ajuma o ukosu wa Yesu: Malyungwa ma yi nu ukwa wa yi (11:1–15:47)
6. Yesu ta wuma (16:1-8)
7. Yesu roco ta aciyayi ubata wo otoni a yi (16:9-20)

Alajiya a Yahaya za vu Urumbusu

(*Mat. 3:1-12; Luk. 3:1-18; Yah. 1:19-28*)

¹ Apa nda Alabari a Sa'ani e Yesu† Kristi Zamawawa,† Mawun ma Asula. ² U fara ta ununa Asula a dammai ana Ishaya vumavasula† danai ili i na Asula a damma niyi waa fara:

“N ta lyungu malingata ma va, elime a wu, za na aa lapulaa wu ure. ◇

³ Udyo wu nanza e dewu atuma o una, ‘Fofoyi Zagbain ure, yuwain ure wa yi mejege.’ ”
◇

⁴ Yahaya† za vu Urumbusu da danai malingata ma na ma yuwusain alajiya o una. Alajiya a na u yuwusain adama a na ama aa vadala† o unusu u le a kamba ubata wa Asula u da. A tawa ta tsara u rumbu le tsara Asula a yuwaan le gafura vu nusu le. ⁵ Avu ama e ida ya Yahuda suru, hali na ama a Urishelima suru a tawusa ubata wa yi tsara a uwwa yi. Aza a na a dansaa niyi nusu le, u rumbusu le ta o Ufolu wa Urdu.

⁶ Wo otosu ta itana ye eleme a arakumi, waru wu nlasa ta gbakala vu ukwan. U lyuwusa ta

apapari ni ishiki. ⁷ U dana ta a dansaa ama, “Nanza ta lo a tawa acapa a va za na la'a numu tsugbain, n rawa n kanza m bada vunu va aatan va yi shi. ⁸ Amu na mini ma da maa rumbusu du, amma ayi u ta rumbu du na Ruhu va Akiza.”†

Urumbusu nu ulyungusa wa Yesu

(*Mat. 3:13–4:11; Luk. 3:21-22; Luk. 4:1-13*)

⁹ Avu wo o'wo a mantsa mo ndolo Yesu uta ta de Nazara e ida ya Galili. Ana u rawai o Udolu wa Urdu, avu Yahaya rumbu yi. ¹⁰ Ayi a motaa a mini'i, avu we ene zuva† kpatu'wa, avu Ruhu cipaa yi oroci a muda. ¹¹ Avu a uwwa udyo u ro de zuva, u damma, “Avu da Mawun ma na n cigai, n ta yuwusan mazanga na avu lon.”

¹² Babu usan, avu Ruhu tara yi a 'yawa o una.

¹³ Avu u dana pe o una rana amunga, Male† a lyungusa yi. U danu ta ni inama yu una, agba waru nlingata ma Asula n dana ta a kambusa yi.

Yesu de ta ama a nashi aza e mereme ma mugula

(*Mat. 4:12-22; Luk. 4:14-15; Luk. 5:1-11*)

¹⁴ Ana Hiridu Antiba baruyi Yahaya, avu Yesu uwa pe e ida ya Galili a casu Alabari a Sa'ani a Asula. ¹⁵ U dana ta a dansa, “Mantsa ma yuwan ta, tsugono tsa Asula† tsa yuwan ta zuzu. Vadalai, i usu Alabari a Sa'ani.”

¹⁶ Ayi a mmalu a nge'en m Mala ma Galili, avu we ene Simo* na Andarawu mawun ma anawu ma yi aza e mereme ma mugula, a varishi igolo a mala'a. ¹⁷ Avu u damma le, “Toni numu, n ta kambato du aza a na a tawaa na ama.” ¹⁸ Avu a lyawushi igolo i le, avu o toni yi.

* **1:16** Yesu tawa ta u ca yi aala Bituru.

19 Ana u lyuwai elime na mmalu wa'a, avu we ene muwun ma Zabadi, Yakubu na vawun va yi Yahaya, ele pe a wantsun a lapulusa igolo i le. 20 Avu u deshi nle, avu a lyawa Zabadi dada le a wantsu'un na aza a zamalinga. Avu o toni yi.

*Yesu lo ta otoni a lima
(Luk. 4:31-37)*

21 Avu Yesu no ojoro a yi a uwa pe a lyuci va Kafarnahum. O urana wa Ashibi avu u uwa a aa'isa,† u reme uritosu. 22 Avu o o'wo asalama lon na cu'un vu uritosu wa yi, adama a na u to ritosu le ununa vuma na ri nu ucira, agba tsu munlu n Wila shi.

23 Pe a aa'isa'a za na ri no otoni a lima shi ta pe reve u remushi yisaali, 24 a dansa, “Yesu za va Nazara, te imini tsu na avu? Avu vu tawa ta vu una tsu? Tsu reve ta ko zane da vu ri, avu da za va akiza a Asula.”

25 Avu u damma le nu ucira, “Rungwai, avu yu uta i lyawa yi!”

26 Avu otoni a lima'a a jingada vuma'a lipu e meje'en, avu u saala, dada a kasai na ayi.

27 Ama suru a yuwan ta asalama abunda, hali e ecelei aciyele, “Nye da tsunda? Uritosu u sa'avu u da nda'a. U ta nu ucira lon. Hali no otoni a lima a da u tsu barasa le babu wovon, avu a yuwan ili i na u damma nle a yuwan.” 28 Babu usan alabari a yi a rawai ko te da ejege e ida ya Galili.

*Yesu yuwaan ta aza o ubanakun opocino
(Mat. 8:14-17; Luk. 4:38-41)*

29 Motaa ma yi a aa'isa obolo no ojoro a yi obolo na Yakubu na Yahaya, avu a uwa o u'wa wa

Simo na Andarawu. ³⁰ Anawale Simo a dana ta ubanakun, avu a damma Yesu adama a yi. ³¹ Avu u 'yawā ya'a yi, u reme yi ukere, avu u kamba 'yašan yi, daɗa ubanaku'un u lyawushi niyi. Reve u yuwaan le aganda.

³² Ana ulivu u yuwain, avu a tawaa yi na ama abunda, aza a na a ri nu ubanakun, na aza a na a ri no otoni a lima. ³³ Avu ama a lyuci'i o boloto o unantsu wa yi. ³⁴ U kambato ta aza a na a danai nu ubanakun icu'un icu'un gbaga, avu waru u lo otoni a lima na abunda. U iyawa le a yuwan adanshi shi, adama a na e reve niyi.

*Yesu 'yawā ta alajiya
(Luk. 4:42-44)*

³⁵ Ubata haɓa, avu u 'yon wu uta u 'yawā ubata u na vuma ri shi. U 'yawā u yuwan de avasa. ³⁶ Avu Simo na aza a na a ri na ayi a zami yi. ³⁷ Ana e ene niyi, avu a damma yi, “Ama suru a te izami ya wu.” ³⁸ Avu u damma le, “Tsu walai a 'yawā a mulyuci n na n ri elime, tsu yuwain alajiya. Ili i na n tawai n yuwan da ndolo.” ³⁹ She na u kotoi ma'uwa ma a'isa e ida ya Galili suru a yuwusan alajiya, waru o utusaɗ ama otoni a lima.

*Yesu yuwaan ta makutu opocino
(Mat. 8:1-4; Luk. 5:12-16)*

⁴⁰ Avu makutu ma tawa u kingyowa yi, avu u pati yi, “Na vu usu, vu kambato mu gbaga.”

⁴¹ Avu Yesu ene yi iliyali, avu u 'yašan ukere wa yi, avu u ju'wan yi, u damma, “N usu ta, kamba gbaga.” ⁴² Avu ukutu'u u lyawushi niyi, avu u tsura lafiya va yi.

43-44 Avu u rono yi atsuvu u damma, “She vu damma vuma wan. Avu vu wala vu 'yawa vu roco aciyawu ubata wa ganu. Avu vu ca ili i ro, ununa a yuwusain a mantsa ma Musa, \diamond adama a dana nu urevu wi ili i na i farai.” Avu u damma yi u kara.

45 Ana wu utai, u yuwan ne shi, avu u teme a bazasa alabari'i. Avu ama na abunda a uwwa, hali ubata u na a zuwai Yesu kudai a uwa a lyuci'i. Avu wi isawan de alanga na lyuci ubata u na ama a ri shi. Avu ama ko te da a kara a tawusa ya'a yi.

*Yesu kambato ta osowi a lipu gbaga
(Mat. 9:1-8; Luk. 5:17-26)*

2

1 Ana a yuwain rana meketeci, avu Yesu kambisa Kafarnahum. Avu alabari a yi a rawa a atsuvu a ama, na adanshi nga u tawa ta o u'wa.

2 Avu ama a abunda o boloto ubata u ta, avu ubata'a u kalama le, ko lo o unantsu babu ure, dada u dana'i o rocosu ama Adanshi a Asula.†

3 Avu a tawaaa yi na vuma na ri no osowi a lipu a na ama a nashi e shedei. 4 Adama o obolo a ama'a, a gura rawa ubata u na Yesu ri shi, avu a katsu'wa ukwa'a. Ana a tsurai ure, avu a telyuwetyo yi a tyo e ida a aavalu a na u dana'i. 5 Ana we enei ununa a ca niyi okolo, avu u damma za vo osowi a lipu'u, “Mawun ma va, a yuwaan wu ta gafura vu unusu wa wu.”

6 Amma munlu n Wila† n ro n dana ta lo nden, avu a yuwan majiyan, 7 “Nye i zuwai vuma nda yuwain adanshi tsundolo? U tara ta aciyayi unata

\diamond 1:43-44 N.Gn. 14:1-32.

na Asula.† Zane da aa gura yuwaan vuma gafura vu unusu, she Asula goon shi?”

⁸ Agba u reve ta okolo e le, da da we ece nle, “Nye i zuwai yaa yuwusan majiyan ne? ⁹ Zane da la'ai babu usan: a damma za vo osowi a lipu'u, 'A yuwaan wu ta gafura wu unusu wa wu,' ko a damma, 'Yon, vu tara aavalu a wu, avu vu wala?' ¹⁰ Amma adama n roco du Mawun ma Vuma† ma ta nu ucira o uvadi nda u yuwaan ama gafura vu unusu u le,” avu u kalyuwa yi u damma, ¹¹ “N damma wu ta, 'yon, tara aavalu a wu, vu wala a tyo o u'wa.”

¹² Avu u 'yon u tara aavalu a yi babu usan. Reve u kara a makakan me le suru. Avu ama'a suru a kara a yuwusan asalama. Avu a cibala Asula a uri a dansa koto ele e ene cu'un vi ili i nda shi.

Dewu va Levi

(Mat. 9:9-13; Luk. 5:27-32)

¹³ Avu Yesu utisa a 'yawa a nge'en m mala, avu obolo a ama o toni yi, da da u danai o rocosu le. ¹⁴ Ayi a kara, avu we ene Levi, mawun ma Alfa nden ubata u na aa ushishi utafa, avu u damma yi, “Toni mu.” Avu u 'yon u toni yi.

¹⁵ Mantsa mo ro avu u danu a lyuwusa ilyalya o u'wa wa Levi na aza a na aa ushishi utafa na abunda na aza o unusu a na a danai lo nden obolo na Yesu no ojoro a yi, adama a na icu'un ya ama o ndolo o toni yi ta. ¹⁶ Avu ana munlu n Wila na Afarishi e ene niyi a alya e ilyalya na aza o unusu na aza o ushishi wu utafa, avu a damma ojoro a yi, “Cine waa lyuwusa woo sowuso ni icu'un ya ama o ndolo?”

¹⁷ Ana wu uwwai ne, avu u damma le, “Aza a na a ri nu ubanakun shi, a ciga za va aguma shi, she aza o ubanakun. N tawa n de aza a abula shi, amma aza a na a ri nu unusu.”

Yeci adama a akuli

(*Mat. 9:14-17; Luk. 5:33-39*)

¹⁸ Yashi i ndolo ojoro a Yahaya obolo na Afarishi a dana ta na akuli, avu a tawa ya Yesu a damma, “Nye i zuwai ojoro a Yahaya no ojoro a Afarishi aa yuwusan akuli, amma ojoro a wu aa yuwusan shi?”

¹⁹ Avu u usu le, “Cine omocin a vali vu kasa'avu aa yuwan akuli ayi obolo ne ele? Aa yuwan shi, nu u ri lo obolo ne ele. ²⁰ Amma mantsa mo ta lo a tawa ana aa tara yi pe ubata u le. O urana u ndolo, a ta yuwan akuli.

²¹ “Babu za na a zula apadi o umuna u sa'avu a akuci o utugu. Nu u bolo le, apadi o umuna u sa'avu'u u ta vuraru akuci o utugu'u, avu ukaru'u u dashi mgbain. ²² Babu za na tsu tsun ribina na kutsai a akuci a tsan o ukwan adama a na ribina'a u to boso tsan vu ukwa'an, na a tsun yi pe u ta lungusa ribina'a obolo na tsa'an. Amma a tsu tsun ta ribina a tsan sa'avu.”

Yeci adama o urana wa Ashibi

(*Mat. 12:1-8; Luk. 6:1-5*)

²³ O urana wa Ashibit u ro, Yesu dana ta a mmalu a batsasa a aduma e ishina, avu ojoro a yi e teme makuda ma agaza me ishina ele pe a mmalu.

²⁴ Avu Afarishit a damma yi, “Kalyuwa, ana'an urana wa Ashibi u da. Nye i da i zuwai ojoro a wu a kudusa agaza e ishina a yuwusan ili i na Wila u putsayi?”

²⁵ *Avu* u usu le, “I reve ili i na *Dawuda* na aza a na a *danai* na *ayi* a yuwain mantsa ma na a uwwai ambulu shi? ²⁶ A rana na *Abiyata* *danai* aabara a nan ganu, *Dawuda* uwa ta o u'wa wa *Asula*, *avu* u tama opopofu za na ganu da goon aa tama. *Avu* fo u ca n'utsa ma yi.” ◇

²⁷ *Avu* u damma le, “A yuwan ta *Ashibi* adama a vuma, amma a yuwan vuma adama a *Ashibi* shi. ²⁸ Adama o ndolo, *amu* *Mawun* ma *Vuma*, *Zagbain* vu urana wa *Ashibi* a da.”

Vuma vo osowi o ukere
(*Mat. 12:9-14; Luk. 6:6-11*)

3

¹ Urana u ro *avu* *Yesu* uwisa a *aa'isa*, *avu* u cina pe vuma na ri nu ukere u ta usowu. ² Urana wa *Ashibi* u da u *danai*, *avu* *Afarishi* a *kalyuwusa* yi ko e te ene ko u ta *kambato* za vu ubanakun gbaga, adama e reme yi nu unusu. ³ *Avu* u damma yi, “*Uta* vu *tawa* a alanga eteshe.”

⁴ *Avu* we ece le, “*Nye* i da *Wila* u dammai wu ntsayi a yuwan urana wa *Ashibi*, a yuwan isa'ani ko iwuya, a wawa wuma ko o una?” Agba a damma ili i ro shi.

⁵ *Avu* u *kalyuwa* le nu upan, *avu* waru we ene le iliyali adama a na a ta na *acyogbam*. *Avu* u damma vuma'a, “*Canana* ukere wa wu.” Ana u *cananai*, *avu* u *kamba* gbaga. ⁶ *Avu* *Afarishi* o *uta* na ama a *Hiridu*, *avu* a yuwan *asala* cine aa yuwan oo una yi.

Obolo a ama a nge'en m mala

7-8 Avu Yesu no ogoro a yi a kara a 'yawa a nge'en m Mala ma Galili. Ana ama a uwwai ili i na u danai a yuwusan, avu obolo a ama a abunda o toni yi. Ama'a o utā tā de Yahuda, na Urishelima, na Idumiya. Ozo o ro waru o utā tā upasalai wu Udolu wa Urdu, na aza a na a tawai ubata wa yi de e ida ya Taya na Sida.

9 U damma tā ogoro a yi a lapulaa yi wantsun u wa'a, adama a na obolo a ama a yuwan tā abunda, tsara a gbagbala yi wan. 10 Aza o ubanakun na abunda, a kamato le tā gbaga, hali wo o'wo aza a na a ri nu ubanakun e kebushe adama a ju'wan yi. 11 Ubata u na otoni a lima e ene niyi suru, avu a kingyo e reme yisaali, adansa, "Avu da Mawun ma Asula." 12 Amma u bara le tā she a damma ama ko zane da u ri wan.

Yesu dangwa ta Kupanejere
(*Mat. 10:1-4; Luk. 6:12-16*)

13 Avu Yesu kara a 'yawa a masasan ubata u na u deyi ama a na a 'yawa obolo na ayi, avu a 'yawa ubata wa yi. 14 Atsuma e le avu u dangwa ama kupa ne ejere aza a na u cayi ala ajiya. Avu u damma le, "N dangwa du tā i danu na amu. N tā lyungu du i 'yawa i damma Alabari a Sa'ani a va. 15 Waru i tā tsura ucira i lo otoni a lima."

16 Mpa nda Kupanejere† a na u zagwai: Simo za na u cayi aala Bituru, 17 Yakubu mawun ma Zabadi fo u de yi tā, na Yahaya vawun va yi, aza a na u cayi ala Buwanaji, ana muwun n tsata; 18 u de tā fo Andarawu, ne da fo Filibu, na Batalamawu waru, Matta fo tā pe, Toma fo aajiya a da a danai. Akapi e le ele da Yakubu mawun ma Alfa, na Tadawu, obolo na Simo za na waru a tsu

de Bakanani,* ¹⁹ na Yahuza Iskariyoti, za na wina niyi.

Yesu na Ba'alzabu

(*Mat. 12:22-32; Luk. 11:14-23; Luk. 12:10*)

²⁰ Avu urana u ro Yesu uwisa o u'wa, avu obolo a ama o bolo waru, hali a putsa yi no ojoro a yi na aa lyuwa ilyalya. ²¹ Ana aza a yi a uwwai ne, avu o uta de adama e reme yi, a jiyana ta u jaara ta.

²² Munlu n Wila na aza a na a tawai de Urishe-lima a kara ta a dansa, "U ta na Ba'alzabu† mogono mo otoni a lima, waru nu ucira wa yi u da woo utasa a otoni a lima'a."

²³ Avu u de le, u yuwaan le adanshi ni iroci u damma le, "Cine Male† moo lo Male? ²⁴ Ni ida i ne'eshen aciyayi ure a yuwusan nlangi na aciyele, ida i ndolo i ta riya. ²⁵ Nu u u'wa u ne'eshen ure, a yuwusan tsurala, u'wa u ndolo wee isawan shi. ²⁶ Adama o ndolo na tsugono tsa Male tse ne'eshen waa jima shi, amma u ta riya.

²⁷ "Babu za na aa gura uwa o u'wa wu za vu ucira u tara itana ya yi, she na wu nla yi. Avu u gura uwa o u'wa wa yi u tara yi itana. ²⁸ Amayun a da maa dansaa du, a ta gura yuwaan ama gafura vu nusu le na adanshi a vama e ekere a Asula.† ²⁹ Amma za na yuwayin Ruhu va Akiza adanshi a vama, aa yuwaan yi gafura shi, adama a na unusu wa yi u ri nu ukotu shi." ³⁰ U damma le ta ne, adama a na a damma ta, "U ta no otoni a lima."

* **3:18** Ayi aala "Bakanani" to rocosu tsu vuma'a u ta nu uzuwu wa aci adama u kamba ama a yi. † **3:23** Male na Ba'alzabu na a yuwain adanshi a yi a aadiva a 3:22 vuma ta da a yuwusan adanshi.

Mma na muwun ma anawu ma Yesu
(*Mat. 12:46-50; Luk. 8:19-21*)

³¹ *Avu mma va Yesu rawa na aza a yi. Avu a lyungu za ro de yi. Avu e isawan a alanga.* ³² *A cina ta obolo a ama nden ukandaruwu na ayi, avu a damma yi, "Mma va wu, na aza a wu, a ta de a alanga a pura wu."*

³³ *Avu u usu le, "Zane da mma va na aza a va?"*

³⁴ *Avu u kalyuwawa ama a na a ri nden ukandaruwu na ayi, avu u damma, "Kalyuwai, ele nda ele da mma va na aza a va.* ³⁵ *Aza a na a yuwusan ili i na Asula a cigai, ele da muwun ma anawu n va olobo ne esheli na mma va."*

Iroci yi cimbi

(*Mat. 13:1-9; Luk. 8:4-8*)

4

¹ *Yashi i ro waru avu Yesu teme uritosu a nge'en m mala. Obolo a ama a na o bolotoi a dana ta abunda lon, hali a zuwa yi u uwa a wantsun, avu u danu pe. Ama de a aagadi a kalyuwusa mala'a.*

² *Avu u roco le ili na abunda aa yuwusan iroci.*

Atsuma o uritosu wa yi, avu u damma le, ³ *"Poloi atsuvu, yu uwwa, cimbi ro 'yawawa ta mazaza me icu'un.* ⁴ *Ayi lo a mantsa ma na u temei mazaza me icu'un, avu icu'un i ro yo oco yi o ure, avu nnunu n tawa n kakada icu'u'un.* ⁵ *Avu ozo o ro o oco bata a atali, ubata u na u ri na mabula lon shi. Avu o uta babu usan, adama a na a tsurai wacin alungu shi.*

⁶ *Ana urana u yuwain, avu a kpanla, adama a na a ri na mabula lon shi, a tsura aralu shi, avu e 'yewe.*

⁷ *Avu ozo o ro waru o oco a awanda, avu awanda a 'yon, avu a gbagbala le, a matsan ulobonu shi.*

⁸ Ozo o ro gba shi o oco a maḅula ma sa'ani, aḅu a matsan ulobonu, ozo o ro a matsan mata'atsu mata'atsu, ozo o ro kupotali-utali, ozo o ro ukpaku ukpaku.”

⁹ Aḅu u damma le, “Za na ri na atsuvu, wu uwwa.”

Ili i na i zuwai Yesu ritoi ni iroci
(*Mat. 13:10-17; Luk. 8:9-10*)

¹⁰ Mantsa ma na Yesu danai a nde'en, aza a na a danai lo obolo na Kupanejere, aḅu ee ece yi iroci i na u yuwaan nle. ¹¹ Aḅu u damma le, “Aḅu da a lyawai i reve ili yu usokowu ya Asula, amma aza a na a ri pe shi, ili suru she ni iroci i da a tsu damma le. Adama a na

¹² ‘A ta gura e ene ne esu, amma ee reve no okolo shi. A mawwa, a ta gura uwwa, amma aa gura reve shi. Adama a na aa kamba a yuwaan le gafura wan.’ ” ◇

Ucuduwusa wi iroci
(*Mat. 13:18-23; Luk. 8:11-15*)

¹³ Aḅu u damma le, “Aḅu i reve iroci i nda shi? To, cine yaa gura i reve iroci i ro? ¹⁴ Za vu ca'an ndolo adanshi a Asula da waa cu'usan. ¹⁵ Icu'un i na yo ocoi o ure, ele da iroci ya aza a na a cu'wain adanshi a Asula o okolo e le. Mantsa ma na a uwwai, babu usan, Malef ma tawa ma usa adanshi a na a cu'wain o okolo e le'e. ¹⁶ Ne da waru aza a na o ocoi bata a atali. Ele da aza a na a tsu ushi adanshi babu usan na mazanga. ¹⁷ Amma ana a ri na aralu shi, a tsu jima shi. Na awuya ko atsumalima a tawa adama a adanshi a Asula, babu usan aa tadatsa. ¹⁸ Ozo o ro a ta tsi

icu'un i na yo ocoi baṭa a awanda. A uwwa ta adanshi, ¹⁹ amma addama o uvaḍi u nda, nu uyo'o wi ikebe, na maluwa me ili ma na aa uwwusa, a tsu gbagbala ta adanshi'i. Reve wo o'wo le babu ulinga. ²⁰ Amma aza a na o ocoi a maḅula ma sa'ani, ele ḍa aza a na a tsu uwwa adanshi, a usu yi, aḅu a yuwan ulinga na ayi. Za ro tsu matsan ta mata'atsu mata'atsu, za ro kupotali-utali, za ro gba ukpaku ukpaku.”

Uzuwata u fitila

(Luk. 8:16-18)

²¹ Aḅu Yesu ece le, “A tsu taḅaa ta na fitila adama a na aa kpaṭo yi na aasa'atsu, ko a zuwa yi a mbungulu? E eelele a ḍa a tsu zuwa yi, adama u ca ekan shi? ²² Ili i na i ri usokowu suru a ta kpaṭu'wa yi, waru babu ili i na yaa ḍana upa'un u na o utaḅa yi a alanga shi. ²³ Za na ri na atsuwu, wu uwwa.”

²⁴ Aḅu u damma le, “I yuwan ugbozu ni ili i na yaa uwwusa. Na makundatsu ma na i kunzuyi na ayi ḍa aa kunzuwa ḍu, waru a ta ḍashi ḍu. ²⁵ Za na ri ni ili, ayi ḍa aa ḍashi, waru za na ri ni ili shi, wa'a na u ri na ayi a ta ushi yi i ḍa.”

Iroci yi cu'un na yu utai

²⁶ Aḅu Yesu damma le, “Apa nda cine tsugono tsa Asula tsa ri: tsa vuma na 'yawai mazaza me icu'un. ²⁷ Nu u lantsa na ayin ko u yuwan ulinga nu urana, mantsa suru icu'un oo utusa a yuwusan mgbain, ko na wo o'woi u reve cine aa yuwusan mgbain shi. ²⁸ Iḍa i tsu zuwa ta ili i na a cu'wain i 'yon mgbain, akunku a ḍa a tsu fara kungwa, aḅu a taḅa a yuwan aḅaza a ca icu'un i sa'ani. ²⁹ Mantsa ma na ishina i kutsai, aḅu u gasa le.”

Iroci yi icu'un i na i la'ai ukalamu

(Mat. 13:31-34; Luk. 13:18-19)

³⁰ *Avu* Yesu reme reme a dansa, “Na nye tsa a gura kurato tsugono tsa *Asula*? Ko ni iroci yi ili i ne a gura cu'wa yi? ³¹ Oroci e isu'wan i uri, ayi da cu'un na la'ai ukalamu na a tsu cu'wan e ida. ³² Ko tsundolo, na a cu'wan yi, nu u yuwan mgbain, u tsu la'a ta olopu a na a buwai, u tsu yuwan ta eten a gbagbain na nnunu n tsu tawa n tele de.”

³³ Oroci ya abunda oroci o ndolo a da u yuwaan le adanshi a *Asula*, ununa aa gura reve. ³⁴ U damma le ili i ro shi, she obolo ni iroci, amma a mbaṅga, avu u cu'wa ojoro a yi ili i na u dansaa nle suru.

Yesu isawaton ta upepu

(Mat. 8:23-27; Luk. 8:22-25)

³⁵⁻³⁶ O urana u ndolo nu ulivu, Yesu no ojoro a yi shi ta a wantsun a nge'en m Mala ma Galili. Reve u damma le, “Tawa tsu 'yawa ne upasu u ndede.” *Avu* antsun o ro o toni yi. Reve Yesu kara a tyo o ukosu u wantsun reve u reme nlavu. U dana ta ni ili i na u zuwai aaci. ³⁷⁻³⁸ A jima lon shi, avu upepu u kebe de a tawa. *Avu* upepu'u u yuwusan mini ikefu ikefu, hali wantsu'un u ciga u shiwan na mini. *Avu* ojoro a yi a uwwa wovon lon, reve a 'yawa a jisan yi. Reve a damma, “Manlu, u bala wu a na tsa liba shi?”

³⁹ *Avu* u 'yon, u bara upepu'u, u damma mala'a, “Von ne.” *Avu* upepu'u u von ubata wo o'wo kwin. ⁴⁰ *Avu* u damma le, “Nye i zuwai yi da'wain tsunda, hali n gogo koto i ca mu okolo a du shi?”

⁴¹ *Avu* wovon u tsura le lon, avu a dammulai, “Cu'un vuma ne da tsunda'a, hali nu upepu fo u tsu yuwan ta ili i na u dammai?”

*Yesu yuwaan ta vuma vo otoni a lima opocino
(Mat. 8:28-34; Luk. 8:26-39)*

5

¹ Avu Yesu no ojoro a yi a pasa a 'yawa upasu u mala u ndede, ejege a lyuci na a tsu de Garasa. ² Ayi a motaa pe atsuma a wantsu'un, avu vuma za na ri no otoni a lima u ga'ashin na ayi. ³ Ason a da bata a nden ma yi. Babu za na ri nu ucira u na waa gura nla yi, ko na akani. ⁴ A tsu nla yi ta ana ne ekere na akani, amma u tsu kakasa le ta. Babu za na ri nu ucira u na waa gura golo6o yi. ⁵ Usana nu ulivu u tsu dana ta a agadi atsuma a ason a na a yuwain a atali. Reve u dana a yisaali, na wu padi aciyayi.

⁶ Ana u cinkayai Yesu alanga, avu u suma ni iladi a tawa, avu u kingyo a makakan ma yi. ⁷⁻⁸ Avu Yesu damma otoni a lima'a, "Lyawa vuma ndolo." Dada u boshoi na yisaali a dansa, "Te da imini ya wu na amu, Yesu Mawun ma Asula? Kucina na Asula, vaa ca mu atsumalima shi."

⁹ Avu we ece yi, "Cine tsa da aala a wu?"

Avu u usu, "Aala a va a da Obolo adama a na tsu ta abunda." ¹⁰ Avu u pati Yesu lon adama u lyawa le e ida'a.

¹¹ Ubata u na a danai, ngurusumu n dana ta lo na abunda, a zamishi ilyalya zala va agadi. ¹² Avu otoni a lima'a a pati yi, a damma, "Gbara tsu a 'yawa atsuma a ngurusumu, adama tsu uwa pe atsuma e le." ¹³ Avu gba u usu le. Avu otoni a lima o uta a uwa atsuma a ngurusumu. Aza a danai lo suru, avu a suma a 'yawa a mala. Avu a riya pe, avu a kuwa pe. Abunda e le a ta rawa ukpakukupa ure (2,000).

¹⁴ Reve aza a na a danai a aguḅa a ngurusumu'u, avu a suma, avu a 'yawa a ca alabari a lyuci na mulyuci. Avu ama a tawa e ene ili i na i farai. ¹⁵ Ana a tawai ubata wa Yesu, avu a cina lo vuma na danai no otoni a liman den ubata wa yi, u'otowu ni itana nu ugbozu wa yi. Reve a uwwa wovon. ¹⁶ Aza a na e enei ne esu e le, avu a damma ili i na i cinai za vo otoni a liman a na ngurusumu. ¹⁷ Avu e teme a patishi Yesu u lyawaa le ida i le.

¹⁸ Mantsa ma na Yesu danai a uwusa a wantsun, avu za na danai no otoni a liman a u pati yi ankuri, u lyawa yi u 'yawa obolo na ayi.

¹⁹ Amma u 'yuwan ta, avu u damma yi, "'Yawa o u'wa u du, vu 'yawa bata a n'utsa ma wu waru, vu ca le alabari e ili i na a Asula a yuwaan nuwu."

²⁰ Avu u kara a casu alabari upasu wi ida wa Dikafoli*, ili i sa'ani i na Yesu yuwaan niyi. Ama suru a yuwan ta asalama ni ili i ndolo.

*Jayiru 'yawa ta ubata wa Yesu
(Mat. 9:18-26; Luk. 8:40-56)*

²¹ Mantsa ma na Yesu kambai a 'yawa upasu u ndede, avu ama o boloto abunda ubata wa yi, ayi lo zuzu na mala'a. ²² Atsuma a azagbagbain a aa'isa'a, za na a tsu de Jayiru, u tawa ta we ene yi. Avu u kingyo a makakan ma yi, ²³ a patishi yi lon, adansa, "Usheli u ke'en u va u ciga makuwaa. N ciga ta vu tawa vu kuruwa yi ukere, adama u kamban gbaga."

²⁴ Reve u 'yawa obolo na ayi, reve ama a abunda o toni yi a gbagbalasa yi.

* **5:20** Dikafoli urevu wa yi, ayi da Mulyuci Kupa.

Ka na oo ocosu mpasa

²⁵ Ātsumā o obolo'o, ka ro na yuwain a'wan kupa ne ejere o ocosu mpasa shi tā pe. ²⁶ Wu uwwa tā awuya lon e ekere ā azā a agumā, waru wu una tā ili i na u ri nā ayi suru, amma u jebe yi shi, she ili i na i 'yāwai elime. ²⁷ Ana wu uwwai adama e Yesu, āvu u tāwā nu ucinā wā yi ātsumā o obolo'o, āvu u ju'wan̄ utugu wā yi. ²⁸ U jiyān tā o okolo ā yi, “Nā n ju'wan̄ utugu wā yi goon, n tā kambā gbaga.”

²⁹ Babu usān wocosu wu mpasa mā yi n lyawai, āvu u reve u tsurā tā lafiya lipu vā yi. ³⁰ Āvu Yesu reveshi ucira wu utā tā a lipu vā yi. Dadā u vadalai ātsumā o obolo'o, āvu we ece, “Zane dā ju'wan̄ numu utugu?”

³¹ Reve ojoro ā yi ā usu yi, “Ve ene obolo a gbagbalasa wu, āvu ve ece, ‘Zane dā ju'wan̄ nuwu utugu?’ ”

³² Āvu u karā a vadalasa adama we ene za na yuwain ulinga u ndolo. ³³ Āvu ka'a, ana u revei ili i na i yuwan̄ niyi, āvu u tāwā u kingyo ā mākākan̄ mā yi nā wovon nā meje'en mā lipu. Āvu u damma yi amayun suru. ³⁴ Āvu u damma yi, “Usheli, ucawu wo okolo ā wu u kambatō wu tā gbaga. Wala nā māzanga, babu ubanakun.”

Yesu 'yasain usheli wa Jayiru

³⁵ Ayi pe ātsumā a adanshi, āvu ozo o ro a tāwā de o u'wa wu zagbain vā aā isā a damma, “Usheli wā wu u kuwā tā. Cine vaa damaton yi waru?”

³⁶ Agba Yesu polo atsuvu e ili i na aa dansa shi. Āvu u damma zagbai'in, “She vu uwwa wovon wan, vu ca okolo goon.” ³⁷ U lyawa nanza toni yi

shi, she Bituru, na Yakubu, na Yahaya mawun ma anawu ma Yakubu. ³⁸ Ana a rawai o u'wa'a, avu wu uwuwa a yuwusan elemu, e mesun, a yisaali babu ukotu. ³⁹ Ana u uwai, avu u damma le, “Nye i zuwai i ri a yisaali babu ukotu? Usheli'i u ri ukwa shi, nlavu n da waa yuwusan.”

⁴⁰ Avu a yuwaan yi izo'oshi yu ulamu. Ana wu utaa nle a alanga suru, avu u tara nshawu mu usheli'i obolo no ogoro a yi, aza a na a danai obolo na ayi, a uwa ubata u na mawu'un u danai. ⁴¹ Avu u reme ukere wa yi, u damma yi, “Talita kumi.” Ili i na waa dansa da nda, “Mesheli, n ta dansaa wu, 'yon.”

⁴² Babu usan avu usheli'i u 'yoshin, u fara mmalu. A'wan a yi kupa ne ejere a da a danai. Avu a uwa asalama abunda. ⁴³ Avu u rono le atsuvu lon, she a damma nanza wan. Avu u damma le waru a ca usheli'i ilyalya.

*A yuwan ta Yesu a lyuci le
(Mat. 13:53-58; Luk. 4:16-30)*

6

¹ Yesu lyawa ta de, avu u kamba Nazara lyuci le. Avu ogoro a yi o toni yi. ² Ana urana wa Ashibi u rawai, avu u teme uritosu a aa'isa.† Ama a na a uwuwa niyi o uritosu, avu a yuwan asalama, adansa, “Te da vuma nda tsurai ili i nda suru? Cu'un vu urevu ne da a ca niyi tsunda? Kalyuwa cu'un vu ulinga wa asalama u na waa yuwusan. ³ Ayi nda, ayi da za vu ushe'en ndolo shi, mawun ma Meri,† zakpara va Yakubu, obolo na Isuhu, na Yahuza na Simo shi? Aza a yi e esheli pa da a ri obolo na tsu shi?” Dada a 'yuwan niyi.

⁴ Avu u damma le, “A tsu 'yuwan vumavaṣula ubaṭa u ro shi, she a lyuci le obolo na aza a yi, nu u'wa u le.” ⁵ U gura yuwan ulinga wa asalama a lyuci le shi. Ke'en da u kuruwayi aza o ubanakun ukere, avu u kambato le gbaga.

⁶ U yuwan ta asalama lon, ana a kudai a ca okolo.

Yesu lyungu ta Kupanejere
(*Mat. 10:5-15; Luk. 9:1-6*)

Avu u kanda ruwa a 'yawa a mulyuci a yuwusan urocosu. ⁷ Avu u de Kupanejere† u lyungu le ama e re re. U ca le ta ucira e ekere o otoni a lima. ⁸ Avu u damma le, “She i tara ili i ro a mmalu n du wan, she adanga. She i tara opopofu wan, ko tsan, ko ikebe o osonu a du wan. ⁹ I oto atan, amma she i tara atugu o ro wan.” ¹⁰ Avu u dammisa le, “Ni i rawa ubata u na a ushi ndu, yi isawan pe o u'wa'a she mantsa ma na yaa lyawa lyuci ndolo. ¹¹ Agba ni i rawa a lyuci na a usu ndu shi, ko a uwwa du shi, i lyawa yi, avu i kakala mabutā ma ana ma du. U to o'wo iroci i na yoo roco ama a lyuci'i a yuwan mejege shi.”*

¹² Avu a kara a yuwusan alajiya, a dansaa ama a vadala† ubata wa Asula, a lyawa unusu u le. ¹³ O utaa ta otoni a lima na abunda, avu a putala aza o ubanakun mani'in, avu a tsura lafiya.

Ukwa wa Yahaya za vu Urumbusu
(*Mat. 14:1-12; Luk. 9:7-9*)

¹⁴ Ana Mogono Hiridu† uwwai alabari e Yesu, adama a na aala e Yesu o'wo ta urevu bata suru.

* **6:11** A mantsa mo ndolo, na vuma zakatsa mabutā ma atugu ko wu kala mabutā ma ana ma yi, ure u ro u da u na woo roco wu kasa ta aciyayi na ama a lyuci ndolo.

Avu ozo o ro a damma, “A 'yaṣaṇ ta Yahaya za vu Urumbusu. Daḍa u tsuraṅi ucira u na waa yuwusan ulinga wa asalama.”†

¹⁵ Ozo o ro gba a damma, “Iliya ḍa.”

Ozo o ro a damma, “Ayī vumavaṣula ro ḍa, oroci a amaṣula o ufaru.”

¹⁶ Ana Hiridu uwwai ne, avu u damma, “Yahaya za vu Urumbusu ḍa, za na n zuwai o kodoi aaci a yi, amma a 'yaṣaṇ yi ta.” ¹⁷ U damma ta ne adama a na ayi na aciyayi u lyungu ta de e reme yi. Avu waru u zuwa a nla yi, adama a ka na a tsu de Hiridiya ka vawun va yi Filibu, za na u usai.

¹⁸ Adama a na Yahaya ḍana ta a dansaa yi, “U ri ulobonu vu zuwa ka vawun va wu shi.”

¹⁹ Avu Hiridiya zuwa yi o ookolo a yi, hali u shi u ciga woo una yi. Agba u tsura ure u na wu una yi shi. ²⁰ Adama a na mogono'o wu uwwusa ta wovon wa Yahaya, adama a na u reve ta vuma va akiza ḍa. Mantsa ma na wu uwwa niyi, ookolo a yi a tsu ḍana nden shi, suru na ne u tsu ciga ta wu uwwa yi.

²¹ Amma o ukosu, Hiridiya tsura ta ure u ro. Ana urana u na a matsain mogono'o u kanda ruwai, u banu ta ngono, na nan yali a gbagbain, na azagbain o upasu wa Galili abuki. ²² Ana usheli wa Hiridiya u uwa u je'ei, avu mogono'o na aza a na u banuyi a yuwan maṅaṅa. Avu u damma usheli'i, “Pati ili i na vu cigai suru, n ta ca wu.”

²³ U kucinaa yi ta, u damma, “Ili i na vu pati numu suru, n ta ca wu. Ko uḡatsalai u tsugono tsa va tsa ḍa vu cigai, n ta ca wu.”

²⁴ Avu wu uta we ece mma va yi, “Nye maa pati?” Avu u usu yi, “Pati aaci a Yahaya za vu

Urumbusu.” ²⁵ Babu usan, avu u kamba o ukobu u mogono, u pati yi u damma, “Gogogo, n ciga ta vu ca mu aaci a Yahaya za vu Urumbusu a mapara.”

²⁶ Avu atsuma o mogono a langa lon, amma adama a akucunu a na u yuwain elime a ama, u ri n cine waa yuwan u putsa yi shi. ²⁷ Lo da u lyunguyi agbashi a yi, u damma o kodo yi aaci a Yahaya a tawa. A kara ta o kodo aaci a yi o u'wa wa ali. ²⁸ Reve u tawa na aaci'i a mapara, u ca usheli'i. Mawun ma ka gba, u ca mma va yi.

²⁹ Mantsa ma na ojoro a Yahaya a uwwai alabari o ndolo, avu a tawa a tara lipu va yi, a yawa a cido yi.

Yesu lyuwato ta ama ukpakukupa uton

(Mat. 14:13-21; Luk. 9:10-17; Yah. 6:1-14)

³⁰ Ana ojoro e Yesu a kambai ubata wa yi, reve a damma yi ili i na a yuwain suru, ni ili i na o ritoi.

³¹ Ama na abunda a tawusa na a kambai, ayi no ojoro a yi a tsuru mantsa ma na aa lyuwa ilyalya shi. Avu u damma le, “Tawai, tsu yawai ubata u na ama a ri shi, yi ivuwan.” ³² Avu a kara a uwa a wantsun a yawa ubata u na ama a ri shi, ele goon.

³³ Ana obolo a ama a na a tawai bata bata e ene nle a makaraa e reve le ta, avu a suma a yawa upasu u ndede kafu ele a rawa de. ³⁴ Ana u rawai de, avu we ene obolo a ama lon. Avu we ene le iliyali, adama a na a dana ta she damma ikyon i na i ri na za va aguba shi. Avu u teme o rocosu ili na abunda.

³⁵ Ana urana u kotoi, avu ojoro a yi a tawa ubata wa yi. Avu a damma yi, “Ubata u nda gba ama pa shi, waru urana u da nda u kotoi. ³⁶ Damma le a

kara a 'yawa a mulyuci n wawa'a n na n ri lo zuzu, a tsulaa aciyele ilyalya i na aa lyuwa.”

³⁷ Avu u usu le, “'Yawai i ca le ilyalya i na aa lyuwa.”

Avu a usu yi, “Tsu 'yawa tsu una ikebe i na i rawai ikebe† yu ulivu ukpakure (200) e ilyalya, avu tsu ca le a lyuwa?”

³⁸ Avu we ece le, “Opopofu a yan a da du? 'Yawai i kalyuwa.”

Ana a 'yawai a kalyuwai, avu a damma, “Ozo o ton a da, na mugula n re.”

³⁹ Avu u damma le suru ko zane da danu a anlya o utanu obolo obolo. ⁴⁰ Ne da a danai ozo o ro kupoton-uton, ozo o ro ukpaku ukpaku. ⁴¹ Ana u tarai opopofu o to'on na mugula n re'e, avu u 'yasan aaci zuva, avu u godyoo Asula. Ana u bubusai opopofu na mugula'a, reve u ca ojoro a yi, e ne'eshen ama. E ne'eshen le ta opopofu na mugula n ndolo suru. ⁴² Suru nle a lyuwa ta a cuwan. ⁴³ Avu ojoro a yi o boloto asaka kupa ne ejere, asaka o opopofu na mugula n na m buwai. ⁴⁴ Ama a na a lyuwai ilyalya i ndolo ali ukpakukupa uton (5,000) u da.

Yesu a mmalu zuva mini
(*Mat. 14:22-33; Yah. 6:15-21*)

⁴⁵ Avu u zuwushi ojoro a yi a uwa a wantsun a fara pasaa yi a 'yawa a lyuci va Besaida, kafu u lyawa obolo'o. ⁴⁶ Ana u lyawa nle, avu u kumba a aagadi, adama u 'yawa u yuwan avasa.

† **6:37** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da “dinari ukpakure (200).” Kalyuwa Ucuwuwi wi “Ikebe.”

⁴⁷ Ana ulivu u yuwain, wantsun gba e memere ma mala, Yesu gba ayi de a aagadi ayi a nde'en. ⁴⁸ Reve we ene le e melen na wantsu'un a mala, adama a na upepu u ta damatosun le. Mantsa ma na nton n tsu saala na wasasa, avu u kara a 'yawa ye'e le a mmalu a mala. U yuwan ta she damma u ta kara le, ⁴⁹ amma ana e ene niyi a mmalu a mini, avu a jiyān she damma yimodi i da. Avu o oruwo, ⁵⁰ adama a na wo o'woi suru nle e ene yi ta, avu a da'wan.

Lo da u yuwaan nle adanshi, "Guzai okolo a du, amu da. She yu uwwa wovon wan." ⁵¹ Avu u uwa a wantsun ne ele, dada upepu u voyin. Avu e reme asalama lon, ⁵² adama a na hali n gogo koto a ri nu urevu wu ulyuwatosu wu ukpakukupa uto'on (5,000) shi. Adama a na okolo e le a dana ta ugbawu.

*Yesu kambato ta vuma va Janisara gbaga
(Mat. 14:34-36)*

⁵³ Ana a pasai, a rawai e ida ya Janisara, avu a nla wantsu'un. ⁵⁴ Na motaa me le a wantsun, avu ama e reve yi. ⁵⁵ Avu a suma bata suru a tarasa aza o ubanakun a avalu a tawusaa yi ko te da a uwwai u ri. ⁵⁶ Ubata u na u uwai suru, a lyuci gbain na mulyuci'i na akapi a bata, a tsu zuwaa yi ta aza o ubanakun o u'uwata we eden. Avu, a pati yi u lyawa le a ju'wan nge'en mu utugu ma yi. Aza a na a ju'wan niyi suru a tsura ta lafiya.

*Uritosu wu nkaya
(Mat. 15:1-9)*

7

¹ Afarishi o ro obolo na munlu n Wila n ro o uta ta Urishelima reve o boloto ubata wa Yesu. ² E ene ta ogoro a yi a alya e ilyalya ne ekere babu sa'a o ure u na wu ntsayi shi.

³ Afarishi na akapi a aza a Isra'ila a ta yuwusan cine nkaya n dammai wu ntsaa ta a yuwan. A tsu sa'a ta ekere e le ulobonu. ⁴ A tsu 'yuwan ta a lyuwa ilyalya e eden she na a sa'a ekere. Ili na abunda i ta lo, tsu wuzau wu nden, na munda obolo na asa'atsu.

⁵ Adama a na a tsu sa'a ta ulobonu, ana e enei ogoro a yi a alya tsundolo, reve e ece yi, "Nye i zuwai ogoro a wu a kurusu ili i na yi ntsayi shi? Tsu cina le ta a alya babu a sa'a ekere."

⁶ Avu u damma le, "Aza e ikpa'a! Wo o'wo ta unata na Ishaya yuwain adanshi a Asula a aci a du. Ununa a danai, 'Ama a nda a ta casu mu tsugbain a na le goon, okolo e le gba alanga a da a ri na amu.

⁷ Aganda a na aa yuwusaan mu ili ya abula i da shi. Ili i na oo ritosu ili i ro i da shi, agba uritosu wa ama u da.' ◇

⁸ "Yi icina ta na wila wa Asula, avu i toni uritosu wa ama."

⁹ Avu u damma le, "Yi icina ta ni ili i na Asula a dammai, avu i toni uritosu u du. ¹⁰ Adama a na Musa† dammai, 'Vu ca dada na mma va wu tsugbain. Waru za na isulai dada ko mma va yi, a ciga a 'yuwan o una yi.' ◇ ¹¹ Amma uritosu u du u damma ta ili i sa'ani i da vuma damma dada ko mma va yi, ili i na n shi a ca du n ca ta de Asula. ¹² I

◇ 7:7 Isha. 29:13. ◇ 7:10 Mta. 20:12; Mta. 21:17; N.Gn. 20:9; U.Wl. 5:16.

putsa yi ta na waa kamba dada ko mma va yi ni ili i ro. ¹³ Ne da i tsu yuwan, avu i kambato adanshi a Asula pere, adama o uritosu u du, ili i na abunda icu'un i ndolo i da i tsu yuwan.”

Ili i na i tsu lungusa vuma

(Mat. 15:10-20)

¹⁴ Avu u dewishe obolo'o, avu u dammisa le, “I zuwa atsuvu suru ndu yu uwwa ili i na maa damma. ¹⁵ Ili i na i tsu uwa atsuma a vuma ayi da u tsu lungusa wuma wa yi shi, she ili i na i tsu uta o okolo, ayi da u tsu lungusa yi. ¹⁶ [Za na ri na atsuvu, wu uwwa.]”

¹⁷ Ana wu kasai no obolo'o, avu u uwa o u'wa. Avu o joro e ece yi ili i na iroci'i waa dansa. ¹⁸ Avu u usu le, “Adu fo i reve ili i na iroci'i waa dansa shi? Adu fo i reve shi, ko nye da i uwai a atsuma a vuma, u tsu lungusa yi shi? ¹⁹ Adama a na u uwa o okolo a yi shi, amma u uwa ta a atsuma a yi, ne da waru woo uta?” Ne da Yesu yuwain u kambatoi ilyalya suru ulobonu adama a alya.

²⁰ Avu waru u damma, “Ili i na yoo utusa ubata u vuma, ayi da u tsu lungusa yi. ²¹ Adama a na pe da, pe o okolo a vuma da icu'un i nda yo utusa: majiyan me iwuya, tsipere, na wivu, na mona ma ama, ²² nu uforondo, ni iwuya, na wulumu, nu unusu icu'un icu'un, na tsurala, ne epen, na aci o ugbamu na tsulo. ²³ Iwuya i pe o okolo a vuma a da a tsu uta, avu a zuwa yi wo o'wo ili yi idaba e ekere a Asula.”

Ucawu wo okolo a ka a Meheleni

(Mat. 15:21-28)

²⁴ Diga lo *avu* u *kamba* a '*yawa* a *mɓanga* ma Taya na Sida. *Avu* u uwa o u'wa u ro, u ciga nanza reve shi, amma u ri n soko aciyayi shi. ²⁵ Ka na mawun *ma* yi, usheli u wa'a u *ɗanai* no otoni a *lima*, ana wu uwwai alabari e Yesu, *avu* u *tawa* u kingyo a *makakan* *ma* yi. ²⁶ Ka'a gba Meheleni ma *ɗa*, *ubata* u na wu utai gba Basurofiniki *ɗa*. *Avu* u pati Yesu utaa otoni a *lima* a na a uwai *atsuma* a mawun *ma* yi. ²⁷ *Avu* u usu ka'a, “Lyawa tsu fara lyuwato muwun mu u'wa. Uri ulobonu a tara ilyalya i muwun *avu* a variya musan shi.”

²⁸ Amma u usu yi *ta*, u damma, “Ne *ɗa* u ri Zagbain, agba ko musan n tsu lyuwa *ta* akapi e ilyalya i muwun.”

²⁹ *Avu* u damma yi, “Adama a adanshi a wu, wala a *kamba* o u'wa, otoni a *lima'a* a lyawa *ta* mawun *ma* wu.”

³⁰ *Avu* u *kamba* o u'wa, *avu* u cina mawun *ma* yi nven a aavalu. Cina otoni a *lima'a* a lyawa yi.

Yesu kambato ta agulani gbaga

³¹ *Avu* u lyawa *mɓanga* ma Taya, u toni a '*yawa* Sida a '*yawa* a Mala *ma* Galili, ni ida i na a tsu *ɗe* Dikafoli.* ³² Ama o ro a *tawaa* yi *ta* na vuma na *ɗanai* aagulani waru nu usan u *ɗa* u tsu gura damma, *avu* a pati Yesu ankuri u *kuruwa* vuma'a ukere. ³³ *Avu* Yesu tara yi a '*yawa* *ubata* u na ama a *ɗanai* shi, *avu* u zuwa akatsu a yi a atsuvu a vuma'a, u tsuwan *mansan* *ma* yi, *avu* u ju'wan eelentsu a vuma'a. ³⁴ *Avu* Yesu *kalyuwa* zuva no okolo a *ta*, *avu* u damma yi, “Ifata!” adansa, “Kpatu'wa!”

* **7:31** Dikafoli urevu wa yi, ayi *ɗa* Mulyuci Kupa.

³⁵ Avu u kpatu'wā atsuvu a yi. Ili i na i shi yi nlaị eelentsu a yi, u bađa. Avu u yuwan adanshi mejege. ³⁶ U damma le ta she a damma ama wan, amma she ili i na i lyuwai elime a casu alabari a yi. ³⁷ Avu a yuwan asalama lon, a damma, “Kalyuwa cine u yuwain ili'i suru mejege. Hali u gura zuwa agulani a uwwa. Aza a na a tsu gura yuwan adanshi shi, a yuwan adanshi.”

*Yesu lyuwato ta ama ukpakukupa unashi
(Mat. 15:32-39)*

8

¹ A mantsa mo ndolo, obolo a ama o ro o boloto ta abunda, agba a ri ni ilyalya i na aa lyuwa shi. Avu Yesu de ojoro a yi, avu u damma le, ² “N te eneshe obolo a ama nda'a iliyali, adama a na o to obolo na mu hali rana ta'atsu, agba a ri ni ilyalya i na aa lyuwa shi. ³ Waru na n damma le a tyo o u'wa na ambulua, aa gura rawa o u'wa shi, ozo o ro da nda gba o utai alanga.”

⁴ Avu ojoro a yi a usu yi, a damma, “Ubatā u nda ogozo a da, te da gba tsaa gura tsura ilyalya i na tsaa gura lyuwato ama a abunda a nda?”

⁵ Avu we ece le, “Opopofu a yan a da du?”

Avu a damma, “Aza e cindere.”

⁶ Avu u zuwa ama'a a danu e ida. Ana u tarai opopofu e cindere o ndolo, avu u godyoo Asula, avu u bubusa, u casu ojoro a yi a 'yawaa obolo a ama'a. Avu a 'yawusaa le. ⁷ A dana ta na mugula n keke'en wa'a. Ana u godyoyi Asula, avu u damma a 'yawaa le. ⁸⁻⁹ Ama ukpakukupa unashi (4,000) u da a shi o bolotoi, avu gba a lyuwa ilyalya hali a cuwan. Reve ojoro o boloto akapi a na a buwai

reve o shiton asaka e cindere. Avu u damma le a tyo o u'wa. ¹⁰ A jima shi, daɗa u uwai a wantsun no ojoro a yi a tyo Dalmanuta.

Afarishi a zami ta ili ya asalama

(Mat. 16:1-4)

¹¹ Afarishi a taɓa e teme mawasan na ayi, a ta zama u roco le iroci de zuva, adama a lyungwa yi.

¹² Avu wi ivuwan ogbolo a ruhu va yi, u damma, “Nye i zuwai ama o gogo a ri e izami yi iroci? Amayun a da n damma ndu, babu iroci i na oo roco ama o gogo.”

¹³ Avu u lyawa le lo, avu u kamba a wantsun u pasa a 'yawa a mbaŋa n ndede.

Wolilo wa Afarishi na aza a Hiridu

(Mat. 16:5-12)

¹⁴ Reve e reme mmalu agba e icina ta a na a taɓa no opopofu, ili i na i ri lo le pe a wantsu'un u la'a za ta shi. ¹⁵ Avu u damma le, “I yuwan ugbozu na wolilo wa Afarishi na aza a Hiridu.”

¹⁶ Avu a dammulai, “U damma ta ne ana wo o'woi tsu ri no opopofu shi.”

¹⁷ Yesu gba u reve ta ili i na a dammulai, avu we ece le, “Nye i zuwai i dammai i ri no opopofu shi? Koto ye ene ko i reve shi? ¹⁸ I ta ne esu, amma yee ene shi. I ta na atsuvu, amma yaa uwwa shi. ¹⁹ Waru i cuwan ana m bubusai opopofu o ton, avu n ne'eshen ama ukpakukupa uton shi? Akapi gba asaka a yan a da i bolotoi?”

Avu a usu, “Kupa ne ejere.”

²⁰ Daɗa we ece nle, “Ana m bubusayi ama opopofu e cindere, akapi a asaka a yan a da a buwai ana i bolotoi?”

Reve a usu yi “Aza e cindere a da.”

²¹ Dada we ece nle, “Hali n gogo koto i reve ili i na maa dansaa du shi?”

Yesu kpatu'wa ta irumba esu

²² Avu a rawa a lyuci va Besaida. Reve ama a tawaa Yesu ni irumba, avu a pati yi u ju'wan yi.

²³ Avu u reme ukere wa yi, wu utaa yi a mbaanga n lyuci. Reve u tsuwaan yi matsan e esu, waru u kuruwa yi ukere, avu we ece yi, “Vu gura ta ene ili i ro?”

²⁴ Avu irumba'a u 'yasan urewesu, avu u usu, “N te eneshe ama. Amma oroci a danga a da mee eneshe le a agara.”

²⁵ Avu u zuwisaa yi ukere o urewesu. Avu irumba i kpatu'wa esu yi we ene ili suru mejege.

²⁶ Avu Yesu damma yi u wala a tyo o u'wa, waru u damma yi ta, “She vu uwa a malyuci mo ndolo wan.”

Bituru yuwan ta adanshi adama e Yesu

(Mat. 16:13-20; Luk. 9:18-21)

²⁷ Yesu 'yon ta no ojoro a yi, u uwa mulyuci n Kasariya Filibi. Avu we ece ojoro a yi, “Zane da ama aa dansa n ri?”

²⁸ Avu a usu yi, “Yahaya za vu Urumbusu, ozo o ro gba a damma, Iliya, ozo o ro gba a damma vu uta ta atsuma a amasula.”

²⁹ Avu we ece le, “Amma adu gba, zane da yaa dansa n ri?”

Avu Bituru usu yi, “Avu da Kristi'it Zamawawa.”†

³⁰ Avu u rono le atsuvu she a damma nanza wan.

Yesu yuwisan ta adanshi adama o ukwa wa yi

(Mat. 16:21-28; Luk. 9:22-27)

³¹ *Avu* u teme o ritosu le, a dansa, “*Amu* Mawun ma *Vuma* n to sowo *atsumalima* lon. Waru azagbain, *na* nan ganu a *gbagbain*, *na* munlu n *Wilā* a ta 'yuwan mu, hali o una mu. Agba na a yuwan rana ta'atsu, n *tā* 'yon wuma.” ³² A alanga eteshe a *da* u damma nle adanshi o ndolo. *Avu* Bituru *de* *yi* a *tyo* a *nge'en*, u teme a yuwusaan *yi* *nlangi*. ³³ Amma ana *Yesu* vadalai, we enei ojoro a *yi*, *avu* u *bara* Bituru, u damma, “Vu yuwan alanga *na* *amu*, *avu* Male! Vaa yuwusan avasa adama a na *ili* *ya* *Asula* yaa shiwan shi, she ili ya ama.”

³⁴ *Avu* u *de* *obolo'o* *obolo* no ojoro a *yi*, u damma le, “Za na cigai u toni mu, she nu u 'yuwan aciyayi suru suru, nu u ciga u 'yuwan u tara akpata a *yi*, *avu* u toni mu. ³⁵ Za na ri *ada* a wuma *wa* *yi*, u ta lamba *yi*. Amma za na lambai wuma *wa* *yi* adama a *va*, adama a Alabari a Sa'ani waru, u *tā* *tsura* *yi*. ³⁶ Nye i *da* vuma munai ko nu u *tsura* *uvadi* u *nda* suru, *avu* u lamba wuma *wa* *yi*? ³⁷ Nye waru vuma aa gura *tsupa*, *avu* u wawa wuma *wa* *yi*? ³⁸ *Na* za uwwa wono u *va* na alajiya a *va* o *uvadi* u iwuya wu ulambu *wa* *abula* u *nda*, Mawun ma *Vuma* fo u ta uwwa wono *wa* *yi*, nu u 'yawa a *makakan* ma *Dada* *va* *yi* *na* *nlingata* ma *Asula*.”

9

¹ *Avu* u lyuwa elime na adanshi, “Amayun *da* maa dansaa *du*, ozo o ro a *tā* pa *ubata* u *nda* na ee ene ukwa shi, she ne e ene tsugono *tsa* *Asula* *tsa* *tawa* nu ucira.”

Lipu va Yesu vadalai
(Mat. 17:1-13; Luk. 9:28-36)

² Ana a yuwain rana t̄ali, āvu Yesu tara Bituru, nā Yakubu, nā Yahaya, u 'yawāto le a masasan mo uga'an, ele goon. Āvu oroci ā yi a vadala elime e le. ³ Itana yā yi i vadala yo o'wo u'uri puwu a madala, pa o uvađi u nda babu za na aa gura zāza'wā le ne. ⁴ Āvu e eneshi Iliya† nā Musa, a yuwusan adanshi nā Yesu.

⁵ Āvu Bituru cananaa yi unā, “Manlu, u lobono tā ana tsu ri pa. Tsu ta yuwan pa ogodo a ta'atsu, za tā za vā wu, za tā za va Musa, za tā waru za va Iliya.” ⁶ U lamba tā ili i na waa damma, adama a na wu uwwai wovon lon.

⁷ Āvu eleshe ā tāwā ā kpāto le nu ululu, āvu uđyo wu utā de e eleshe'e, “Mawun ma na n cigai lon da nda, yu uwwa yi.” ⁸ Āvu ā jikā ā kanlashi, amma e ene waru za ro shi, Yesu dā goon e enei ōbolo ne ele.

⁹ Ana ā cipai de a masasa'an, āvu u damma le, “She i damma nanza ili i na ye enei wan, she nā Mawun ma Vuma mo 'yon ātsumā o ukwā.”

¹⁰ A yuwan tā ili i na u damma nle a yuwan, amma a yuwusan tā adanshi'i goon le, “Nye i da waa dansa adama o u'yosun o ukwā u nda?”

¹¹ Āvu e ece yi, “Nye i zuwai munlu n Wila n dammai nga Iliya ta fara tāwā elime ā Kristi Zamawawa?”

¹² Āvu u usu le, “Iliya dā fara tāwai, adama a na woo fōbo ili suru. Nye i zuwai a danai, adama a Mawun ma Vuma, ‘U to sowo awuya icu'un icu'un, waru aa 'yuwan yi?’ ¹³ Amma n ta dansaa du, Iliya tāwā tā de, a yuwaan yi tā cine a cigai, cine alabari ā yi ā ri uđanu.”

*Yesu kambato ta mawun mo otoni a lima gbaga
(Mat. 17:14-21; Luk. 9:37-43)*

¹⁴ Ana a kambai ubata u na ojoro a yi a ri, avu e ene abajini o obolo ukandaruwu ne ele. Munlu n Wila waru n dana ta a mawasan ne ele. ¹⁵ Na menee ma Yesu, avu obolo'o a yuwan asalama lon. Avu o boso ni iladi a tawa ubata wa yi, a casasa yi.

¹⁶ Avu we ece le, “Mawasan ma ne yaa yuwusan?”

¹⁷ Avu za ta atsuma o obolo'o u usu yi, “Manlu, mpa nda n tawaa nuwu na molobo ma va za na ri no otoni a lima. Adama o ndolo u tsu gura yuwan adanshi shi. ¹⁸ Mantsa ma na otoni a lima'a a kumba niyi suru, she na a vari yi e ida, unā wa yi a yuwusan apiva, u gagalai anga a yi, avu wo o'wo wudaruwu. Avu m pati ojoro a wu o lo otoni a lima a yi, avu a kuda.”

¹⁹ Avu u usu le, “Adu ama o gogo aza a na aa casu okolo shi. N jima ta nden na adu. Hali mantsa ma ne maa danu na adu a yuwusan ankuri na adu? Tawaa numu na ayi.”

²⁰ Avu a tawaa yi na molobo'o. Ana otoni a lima'a e enei Yesu, avu a varu molobo'o e ida babu usan, lipu va yi e meje'en. Reve u riya u dana e igandalu, unā wa yi o utusa apiva. ²¹ Avu Yesu ece dada va yi, “Urana u ne ili i ndolo i cina niyi?”

Avu u damma, “Ayi a mawun. ²² U sowo ta a varusu yi a akina na a mini, adama wu una yi. Amma na vaa gura yuwan ili i ro, ve ene tsu iliyali, vu kamba tsu.”

²³ Avu u damma yi, “Na maa gura? Ili suru ili i na aa gura yuwan da e ekere a za na cayi okolo.”

24 Avu wu utaa ufyo babu usan, “N ca ta okolo. Kamba mu n dashi ca okolo.”

25 Ana Yesu enei obolo a ama a tawusa lo ubata'a, avu u bara otoni a lima, u damma, “Avu otoni a lima a na a tsu putsaa na adanshi, n damma wu ta, vu kasa na ayi. She vu dashi toni yi wan.”

26 Ana otoni a lima a yi a saalai, avu a kpasu'wa yi e ida lon, lipu va yi e meje'en, avu a kasa na ayi. Avu molobo'o wo o'wo tsa aakwakwa, hali wo o'wo ama na abunda a damma, “U kuwa ta.”

27 Avu Yesu reme ukere wa yi u 'yasan yi, avu u 'yon mishin.

28 Ana u uwai o u'wa, avu ojoro a yi e ece yi usokowu, “Nye i zuwai tsu kudai, a na tsoo lo otoni a lima o ndolo?”

29 Avu u usu le, “Na avasa a da goon aa gura lo cu'un ndolo a alanga, babu ili i ro.”*

Yesu yuwisan ta adanshi o ukwa wa yi
(*Mat. 17:22-23; Luk. 9:43-45*)

30 Avu a 'yon lo, a uwa e ida ya Galili. U ciga nanza reve shi. 31 Adama a na u to ritosu ojoro a yi, u ta dansaa le, “A ta ca Mawun ma Vuma e ekere a ama waru a to una yi. Na o una yi, na a yuwan rana ta'atsu u ta 'yon.”

32 Amma a gura reve adanshi'i shi, avu waru a uwwusa wovon na ee ece yi.

Tsugbashi tsu abula
(*Mat. 18:1-5; Luk. 9:46-48*)

* **9:29** Akuci a aatagada o ro a ta na: “Amma avasa na akuli a da goon aa gura cu'un vi ili i nda.”

³³ Avu a rawa Kafarnahum. Ana u uwai o u'wa, avu we ece le, “Mawasan ma ne yaa yuwusan o ure?”

³⁴ Avu a rungwa kpaku kpaku, adama a na a yuwan ta mawasan o ure za na o'wo zagbain atsuma e le. ³⁵ Avu u danu, u de Kupanejere'e. Avu u damma le, “Za na cigai woo o'wo zagbain, u kamba za vu ukosu, aagbashi a ama suru waru.”

³⁶ Avu u shede mawun mo ro u zuwa yi e memere, avu u katala yi. Dada u damma nle, ³⁷ “Za na ushiyi mawun me ke'en cu'un nda adama a ala a va, amu da u ushiyi. Za na waru usu numu, amu da u ushiyi goon shi, amma za na lyungu numu da u ushiyi.”

*Za na 'yuwan ntsu shi, za tsu da
(Luk. 9:49-50)*

³⁸ Avu Yahaya usu yi, “Manlu, tse ene ta nanza o utusa ottoni a lima na ala a wu. Atsu gba tsu putsa yi ta, adama a na u ri oo tono tsu shi.”

³⁹ Amma u damma ta, “She i putsa yi wan, adama a na za na gura yuwain ulinga wa asalama a ala a va, waa gura vadala u yuwan adanshi avama adama a va shi. ⁴⁰ Za na ri a tsurala na tsu shi, za tsu da. ⁴¹ Amayun a da maa dansaa du, za na ca ndu mini i sowo adama a va, u ta tsura iliyinkapa.

*Re mariyaa atsuma o unusu
(Mat. 18:6-9; Luk. 17:1-2)*

⁴² “Na nanza aa zuwa atsuma a muwun n nda a riya, u ta la'a a nlaa yi utali u yira a yinlu ya yi, avu a vari yi a mala. ⁴³ Nu ukere wa wu waa zuwa wu, vu nusan, vu kodo yi. U ta la'aa wu, vu tsura wuma

babu ukere u ta ana vaa tsura ekere e re, avu u uwa a akina.† ⁴⁴ [Ubata u na azun a tsu kuwa shi, waru akina a tsu kima shi.] ⁴⁵ Na anana a wu aa zuwa wu vu yuwan unusu, vu kodo yi. U ta la'aa wu, vu tsura wuma na tsukutsuma, ana aa vari wu atsuma a akina na ana e re. ⁴⁶ [Ubata u na azun a ri n kuwa shi, waru akina a ri n kima shi.] ⁴⁷ Na lyusu va wu aa zuwa wu vu yuwan unusu, vu kongoro yi. U ta la'aa wu, vu uwa o tsugono tsa Asula na lyusu ta, ana aa vari wu atsuma a akina ne esu e re. ⁴⁸ Ubata u na azun a ri n kuwa shi, waru akina a ri n kima shi.

⁴⁹ “Na akina a da aa lyungwa ama suru, cine a tsu lapula ili na akpadi.

⁵⁰ “Akpadi a tu ulobonu, amma na a langa, na nye da vaa lapula yi?”

“I dana na akpadi o okolo a du, i yuwan nden n sa'ani.”

*Uritosu adama o lolo
(Mat. 19:1-12; Luk. 16:18)*

10

¹ Yesu lyawa ta de, avu u kamba e ida ya Yahuda, waru nu upasu wa Urdu, ama na abunda o boloto ta ubata wa yi, avu u kara o rocosu le ununa u tsu yuwusan.

² Avu Afarishi a tawa ubata wa yi, reve e ece yi, “Unusu u da vuma lyawa ka va yi?”

³ Avu we ece le, “Nye i da Musa damma ndu?”

⁴ Reve a usu yi, “Musa damma tsu ta tsu ca ka aatagada a wukasu u lolo, avu a lyawa yi.” ◇

◇ 10:4 U.Wl. 24:1-4.

⁵ Daḁa u usu nle, “Musa damma ḁu ta ne, adama a na i ri na aciyogbamu. ⁶ Amma a mant̄sa ma na a yuwain uvadi ne ḁa u ḁan̄ai shi. Amma ana a fara a yuwain, ‘vali na ka ḁa a yuwan nle.’ ◇ ⁷ ‘Adama o ndolo a ḁa vuma aa lyawa dada va yi na mma va yi, tsara u suraa ka va yi goon. ⁸ Ele ra o to o'wo ili i ta.’ ◇ Ana wo o'woi a buwa ili i re shi, ⁹ adama o ndolo ili i na Asula o 6oloi, she vuma kakasa wan.”

¹⁰ Avu ana a kambai o u'wa ḁaḁa ojoro a yi e ece niyi ili i na u ritoi. ¹¹ Avu u damma le, “Za na kakasai, reve u yuwisan lolo ro, tsipere tsa ḁa waa yuwusan na ayi. ¹² Waru na ka lyawa vali va yi, avu u yuwisan lolo ro, tsipere tsa ḁa waa yuwusan.”

*Yesu zuwaa ta muwun aba'un
(Mat. 19:13-15; Luk. 18:15-17)*

¹³ A tawusaa yi ta na muwun, tsara u ju'wan le. Reve ojoro a yi a putsa le. ¹⁴ Amma ana Yesu enei ne, reve atsuma a langa yi. Avu u damma le, “Lyawai muwun n keke'en n tawa ubata u va, she i putsa le wan. Adama e icu'un i ndolo i ḁa o fo6oi tsugono tsa Asula.

¹⁵ “Amayun a ḁa maa dansaa ḁu, za na usuyi tsugono tsa Asula cine muwun n ri shi, waa uwa atsuma o tsugono tsa Asula shi.” ¹⁶ Reve u shede le e ekere, avu u zuwaa le aba'un.

*Za vu utsuru
(Mat. 19:16-30; Luk. 18:18-30)*

¹⁷ Ana u remei mmalu a tyo Urishelima, ḁaḁa nanza sumai elime e Yesu, avu u kingyo. Avu u

◇ **10:6** Ufr. 1:27; Ufr. 5:2. ◇ **10:8** Ufr. 2:24.

damma, manlu mā aḅula, “Nye ḁa maa yuwan, tsarā n tsurā wuma u babu ukotu?”

¹⁸ Avu Yesu usu yi, “Cine vee ḁesu mu manlu mā aḅula? Babu za va aḅula, she Asula goon. ¹⁹ Avu na aciyawu vu reve tā ili i na Asula a dammai a yuwan: ‘She vu una vuma nu ucigu wā wu wan, she vu yuwan wivu wan, she vu yuwan tsipere wan. She vu usu ili i na vu revei shi wan, waru she vu paala za ro wan. Vu ca dada nā mma vā wu tsugbain.’ ” ♦

²⁰ Avu u usu yi, “Manlu, ele ndolo suru n yuwusan le tā, amu o molobo.”

²¹ Avu Yesu kaḷyuwā yi ni icigi. Avu u damma yi, “Ili i tā i ḁa vu lambai, 'yawa vu wina ili i na vu ri nā ayi suru, tsarā vu ca alambi, adama vu tsurā uzuwa zuva. Nā vu yuwan ne avu vu tāwā vu toni mu.”

²² Ana wu uwwai ne, avu u lukuta urewesu, adama a na u ri ni ili aḅunda.

²³ Avu u vadala u kaḷyuwā ojoro a yi, avu u damma le, “Ili yu usān i ḁa za vu utsuru u tsurā u uwa aṭsuma o tsugono tsā Asula.”

²⁴ Avu ojoro a yi a uwa asalama, adama e ili i na u dammai. Avu u ḁashi dammisa, “Muwun n va, u ta yuwan usān za vu utsuru uwa o tsugono tsā Asula.† ²⁵ U ta la'aa aarakumi a pusulai nā vunu vu bele, ana za vu utsuru aa uwa o tsugono tsā Asula.”

²⁶ Ana a uwwai ne, avu a kara a asalama, avu a damma, “Nā wo o'wo za vu utsuru aa tsurā u uwa aṭsuma o tsugono tsā Asula shi, zane ḁa aa la'a?”

♦ 10:19 Mta. 20:12-16; U.Wl. 5:16-20.

²⁷ Avu u usu le, “E ekere a vadilimā ili yu usan i da, amma e ekere a Asula shi. Babu ili i na Asula aa kufa yuwan.”

²⁸ Avu Bituru usu yi, “Atsu da nda tsu lyawai ili suru, avu tsu kuru wu.”

²⁹ Avu u usu u damma, “Amayun a da maa dansaa du, za na lyawai u'wa wa yi, ko dada va yi, ko mma va yi, ko u lyawai zakpara va yi, ko vawun va yi, ko gba u lyawai muwun ma yi, ko ka va yi, adama a va na Alabari a Sa'ani, she nu u tsura atsupu. ³⁰ A mantsa mo gogo, u ta tsura 'wa, na aza a yi, na muwun ma anawu, na aduma, na muwun, ukpaku ukpaku. Amma waru a ta lyungwa yi. De zuwaƙ waru u ta tsura wuma u babu ukotu. ³¹ Aza e elime na abunda a ta kamba acapa. Aza a acapa a ta kamba elime.”

*Yesu yuwisain adanshi o ukwa wa yi
(Mat. 20:17-19; Luk. 18:31-34)*

³² Ele atsuma a mmalu a gawan Urishelima, Yesu de elime e le, avu ojoro yi kara asalama. Avu ama a na oo tonoyi, a kara o wovon. Avu waru u dashi de ojoro a yi, avu u fara a dansaa le ili i na yaa cina yi. ³³ Avu u damma, “Atsu da nda a tyo Urishelima, a ta ca Mawun ma Vuma e ekere a nan ganu a gbagbain na munlu n Wila. A ta padaa yi ugana u na oo una yi, waru a ta zuwa yi e ekere a aza e iwuya. ³⁴ A ta yuwaan yi ulamu reve a tsuwan yi matsan. Waru a ta fufaba yi, avu o una yi. Agba na a yuwan rana ta'atsu, u ta 'yon.”

*Ipati ya Yakubu na Yahaya
(Mat. 20:20-28)*

³⁵ Avu muwun ma Zabadi, Yakubu na Yahaya, a rawa zuzu na ayi a damma, “Manlu tsu ciga wu ta, vu yuwaan tsu ili i na tsaa pati wu.”

³⁶ Reve we ece le, “Nye i cigai n yuwaan du?”

³⁷ Reve a usu, “Urana u na a 'yasan nuwu zuva na tsugono, tsu ta ciga wu vu zuwa za ta o ukere usa'ani, za ta o ukere ugula.”

³⁸ Avu u usu le, “I reve ili i na yaa patishi shi. I ta gura sowo awuya a na moo sowo, a ta gura tsupu du ununa aa tsupu mu a awuya?”

³⁹ Reve a usu a ta gura. Avu u usu le, “I ta gura sowo awuya a na moo sowo, ununa aa tsupu mu ne da aa tsupu du. ⁴⁰ Amma adama a na yaa danu o ugula ko o usa'ani, za va da shi na maa ca. Asula a da aa ca bata na u foboyi aza a na a dangwai.”

⁴¹ Ana ojoro a yi a uwwai ne, reve a uwa atsumolangu na Yakubu na Yahaya. ⁴² Avu u de le, u damma le, “I reve ta aza a na a zuwai o o'wo aza a tsugbain a ama o uvadi, a ta na tsugbain a aci e le. ⁴³ Ne da woo o'wo e ekere a du shi. Za na cigai wo o'wo zagbain, she nu u kambato aciyayi aagbashi a du biti. ⁴⁴ Za na cigai u uwa elime a du, she nu u kambato aciyayi aagbashi a du suru. ⁴⁵ Ko Mawun ma Vuma, u tawa tsara a yuwaan yi tsugbashi shi. Amma tsara u yuwan tsugbashi, waru u ca aciyayi, adama a wawa ama.”

Yesu kpatu'wa ta esu e irumba

(Mat. 20:29-34; Luk. 18:35-43)

⁴⁶ Avu a rawa Jeriko. Ayi o uta Jeriko no ojoro a yi no obolo a ama abunda, avu irumba i ro i tawa zavipati aala a yi Bartimawu, mawun ma Timawu. U tsu danusu ta a nge'en mu ure. ⁴⁷ Ana wu uwwai Yesu va Nazara ta lo a tawa, avu u

'ya_{san} u_{dyo} wa _{yi} a dansa, “Yesu, Yesu, mawun ma _Dawuda, ka_{lyu}wa _{ununa} n ri iliyali.”

⁴⁸ Avu ama na _a abunda a putsa yi, a dansaa yi u rungwa _{un}a wa _{yi}. Amma she ili i na i 'ya_{wai} elime, avu u dashi utaa u_{dyo} a dansa, “Yesu, Yesu, mawun ma _Dawuda, ka_{lyu}wa _{ununa} n ri iliyali.”

⁴⁹ Avu wi isawan, reve u zuwa e de yi. Avu e de irumba'a, a damma yi, “Yuwan ma_zanga, u ta _{desu} wu.”

⁵⁰ Avu u vari aapalutsu a yi, avu u jika a 'ya_{wa} ubata wa _{Yesu}.

⁵¹ Avu we ece yi, “Nye vu cigai n yuwaan wu?” Avu u usu yi, “Manlu, adama n tsuru me ene ure.”

⁵² Avu u usu yi, “Yuwan mmalu ma _{wu}, ucawu wo okolo a wu u wawa wu ta.” Babu usan, avu esu a yi a kpa_{tu}'wa, avu u kuru Yesu a kara.

Yesu uwai Urishelima

(*Mat. 21:1-11; Luk. 19:28-40; Yah. 12:12-19*)

11

¹ Ele arawa Urishelima, zuzu na lyuci va Batafaji na Batanya, reve a rawa a Masasan ma _Zetun. Reve Yesu lyungu ama e re atsuma o ojoro a yi.

² Reve u damma le, “'Ya_{wai} atsuma a malyuci ma na ma _{ri} elime a du, na ma'uwaa ma _{du} i te ene molloli wunlu za na koto a kumbai shi. I bada yi a tawa. ³ Na za ro ece du, nye i zuwai yaa yuwusan ne? I damma yi, ‘Zagbain da ciga niyi, amma waa lapa kambuwa yi shi.’ ”

⁴ Avu a kara, reve a cina molloli a nge'en mu ure. ⁵ Ele a mabada ma _{yi}, reve aza a na a danai lo mishin e ece le, “Nye da i zuwai yaa bada_{sa} yi?”

⁶ Avu a usu le ili i na Yesu damma nle. Reve a rungwa le a kara na ayi.

⁷ Reve a tawa Yesu na ayi, avu o polo amuna e le o molloli'i. Avu u kumba de. ⁸ Ama na abunda da o poloi amuna e le atsuma o ure, ozo o ro waru a baza avu'un o ure, aza a na a ku'ai a atsusa. ⁹ Aza a na a danai elime na aza a na a danai acapa, reve a dana e ishipa,

“Husana!”*†

“Aba'un a tyo a za na a tawa a ala† a Asula! ◇

¹⁰ “Aba'un a tyo o tsugono tsa dada tsu Dawuda tsa na tsa ri lo a tawa!

“Husana a tyo e ekere a Asula!”

¹¹ Reve u uwa Urishelima, dada u uwai atsuma a Aa'isamapada. Avu u kalyuwa ubata suru. Ana wo o'woi ulivu u da, avu wu uta u kamba Batanya obolo no ojoro a yi.

Yesu yuwayin ubiri una

(Mat. 21:18-19)

¹² Ana usana u tawai, avu o uta Batanya. U dana ta a uwwusa ambulu. ¹³ Ana we enei ubiri na avu'un a abunda, reve u 'yawa tsara u tsura muwun u lyuwa. Ana u rawai, u kalyuwa biti, u cina de ili shi, adama a na a mantsa ma na ubiri u tsu matsan da shi. ¹⁴ Avu u damma ubiri'i, “She nanza dashi lyuwa muwun ma wu wan, diga gogo.” Agba ojoro a yi a dana ta a uwwusa ili i na u dammai.

Yesu uwai a Aa'isamapada

(Mat. 21:12-17; Luk. 19:45-48; Yah. 2:13-22)

* **11:9** Husana urevu wa yi, ayi da “Ica a tyo Asula!” ◇ **11:9** Ica 118:25-26.

15 Reve a rawa Urishelima.† Ana Yesu† uwai atsuma a Aa'isamapada,† avu u lo aza a na a danai atsulu na awina pe. Waru avu wu kebe apada a aza a na a danai a kita'usa ikebe, avu u baza ologu ni ili i na a danai a yuwusan ulinga, na aza a na a danai a winasa nrukuku. 16 U putsa ta aza a na a danai ni itana a batsa pe atsuma a Aa'isamapada. 17 Avu u yuwaan le adanshi, “Ashe Adanshi a Asula,† a damma, ‘U'wa u va ubata wa avasa adama a ama suru da shi?’ ◇ Amma, adu i kambato yi ta ubata u na yaa dana a yuwusan wivu.”

18 Ana nan ganu a gbagbain na munlu n Wila me enei ili i na i farai, avu a zami ure u na oo una yi. Agba a uwwa ta wovon, adama a na ama suru a uwa ta asalama na cu'un vu uritosu wa yi.

19 Nu ulivu, avu Yesu lyawa lyuci'i.

Iroci nu udanga wu ubiri

(Mat. 21:20-22)

20 Ele a makamba nu usana, reve e ene ubiri u na Yesu yuwayin unu u 'yewe a tyo a aralu. 21 Avu Bituru gura cuwan na cu'un vi ili i na i farai, avu u damma, “Manlu, kalyuwa ubiri u na vu yuwayin unu a u 'yewe ta.”

22-23 Avu u usu le, “I usu Asula, amayun a da maa dansaa du, za na dammai masasan ma nda u mula u riyaa atsuma a mala no okolo a yi a da'wan shi, amma u ca ta okolo e ili i na u dammai, u to o'wo ne. 24 Ayi da i zuwai maa dansaa du ili i na i patiyi suru atsuma a avasa, ni i ca okolo i ta tsura. 25 Ni yi isawan a mantsa ma na yaa yuwan avasa, ni i ri o upan na aza a du, i yuwan gafura, tsara Dada du

◇ 11:17 Isha. 56:7; Irm. 7:11.

za na ri zuva ayi fo u yuwaan ɗu gafura. ²⁶ Amma ni i yuwaan za ɗu gafura shi, cine tsa ɗa Dada ɗu za na ri zuva waa yuwaan ɗu gafura vu unusu u ɗu?”

Yeci yu ubata u na Yesu tsurai ucira

(Mat. 21:23-27; Luk. 20:1-8)

²⁷ Reve ana Yesu no ojoro a yi a kambisai Urishe-
lima a uwa ta a Aa'isamapada. Ayi pe atsuma a
agara a Aa'isamapada'a reve nan ganu a gbagbain
na munlu n Wila na azagbain a tawa ubata wa yi.

²⁸ Reve e ece yi, “Nu ucira u ne u da vaa yuwusan
ulinga u nda, waru zane da ca nuwu ayi?”

²⁹ Reve Yesu usu le, “Amu fo n ta yuwan du yeci,
i usu mu. Amu waru n ta gura damma du ubata u
na cu'un vu ucira na maa yuwusan ulinga wu utai.

³⁰ Urumbusu u na Yahaya† aa yuwusan, te da wu
utai, ubata wa Asula ko ubata wu vadilima?”

³¹ Avu e reme mawasan vani le, a damma “Na
tsu damma zuva da wu utai, u te ece tsu, “To
nye i zuwai tsu cayi okolo shi?” ³² Na waru tsu
damma ubata wa ama da wu utai, u ta tawa tsu
na addama.” A ta uwwusa wovon wa ama, adama
a na ama e reve ta Yahaya vumavasula† da.

³³ Avu a usu yi, “Tsu reve shi.”

Avu fo u usu le, “Maa damma du ubata u na
n tsurai ucira u na maa yuwusan ili i na maa
yuwusan shi.”

Iroci ya aza a zamalinga

(Mat. 21:33-46; Luk. 20:9-19)

12

¹ Avu Yesu uwa a yuwusaan le adanshi ni iroci.
Reve u damma, “Vuma ro da cuwain uɗuma wa

inabi, avu u suwaa yi ubabu akanduruwa. Reve waru u kapa akari, tsara u tsura ubata u na waa dana o kpokuso masayan. Avu u suwaa yi aburu, adama we eneshe ili i na i ri pe suru. Reve u ca aza a zamalinga uduma'a, adama a linga yi. Reve u kara a 'yawa mmalu a lyuci ro.

² “Ana mantsa mo ugasa ma rawai, reve u lyungu vuma ta atsuma a agbashi a yi u 'yawa u ushi akunda e ili i na o bolotoi. ³ Avu aza a zamalinga'a e reme aagbashi'i, reve a lalapa yi reve a damma yi u kamba ekere lyanga. ⁴ Reve za vu uduma'a u lyunguwisa aagbashi o ro, avu a lalapa yi lon. ⁵ Ana u lyunguwisa aagbashi o ro, reve o una yi. Aza a na u koso lyunguwisa na acapa, a lalapa akapi, akapi gba o una le.

⁶ “Avu wo o'wo vuma ta da shi buwai, ayi da mawun ma ta ma yi za na u cigai lon. Avu za vu uduma'a u koso lyungu yi a majiyan ne e ene yi, a ta uwwa wovon, avu a yuwaan yi ili i na i lobonoi.

⁷ “Ana e ene niyi, avu a dammulai, ‘Ndede magaji ma ta ma yi a tawa, tsu una niyi adama ubata'a wo o'wo ubata u tsu.’ ⁸ Reve e reme mawu'un o una yi, avu a vari yi atsuma o ogozo.”

⁹ Avu Yesu damma, “Cu'un majiyan ne da yaa yuwusan za vu uduma'a waa yuwan? Ayi za vu uduma'a u ta tawa wu una le suru, avu u ca aza a zamalinga o ro a linga uduma'a. ¹⁰ Koto i denuna ili i na Adanshi a Asula a dammai shi?

‘Aatali a na asuwi a 'yuwain, ayi da wo o'woi ikyun yu ucira atsuma o usaa.

¹¹ Zagbain da yuwain ili i nda, waru u lobono ta e esu a tsu.’ ” ◇

¹² Reve Afarishi† a zami ure u na ee reme yi adama a na e reve ta u ta yuwusan adanshi a aciyele. Amma a ta uwwusa wovon wa ama, adama o ndolo a da a lyawa niyi. Reve a safa ure u le.

*Yeci adama a atsupa o utafa
(Mat. 22:15-22; Luk. 20:20-26)*

¹³ Avu a lyunguwa yi ama o ro atsuma a Afarishi na ama a Hiridu, tsara e reme yi nu unusu atsuma a adanshi a yi. ¹⁴ Ana a rawai, reve e ece yi, “Manlu, atsu tsu reve ta avu za va amayun a da, waru vu ri na adangulu shi. Vu tara ta ama suru unata, vu to rocosu ure wa Asula. Damma tsu u lobono ta a tsupa utafa a tyo ya Kaisa mogono ma Roma† ko tsu tsupa wan?”

¹⁵ Ana u revei ili i na a cigai, reve u damma, “Nye i zuwai yaa lyungusa mu?” Avu u damma le, “Tawa numu ni ikebe.”

¹⁶ Ana a tawa niyi, avu we ece le, “Ululu wa zane u da u ri de?” Reve a usu yi, “Ululu wa Kaisa u da u ri de.”

¹⁷ Dada u damma nle, “I ca Kaisa† ili i na i ri ya Kaisa, Asula waru a ca yi ili i na i ri za va yi. Reve ama a kara a yuwusan asalama a yi.”

*Yeci yu u'yosun atsuma a akwakwa
(Mat. 22:23-33; Luk. 20:27-40)*

¹⁸ Reve ama a na a tsu de aza a Sadukiya† aza a na a dammai na vuma kuwa u buwa a 'yon shi, ele fo a tawa ubata wa yi. ¹⁹ Reve a damma yi, “Manlu, Musa danaa tsu ta, na vuma kuwa, avu u lyawa ka va yi babu u matsan, avu zawa'a va yi sotso ka'a, tsara u tsura yi mawun. ²⁰ A yuwan ta

ama e cindere ali. Za vu ufaru yuwan ta lolo, avu u kuwa babu u matsan. ²¹ Reve za ve ire sotso yi, ayi fo u kuwa babu mawun na ayi. Za va ta'atsu waru ne da, ne da a yuwusain. ²² Ele ama e cindere'e ko za tsura mawun na ayi shi. O ukosu, avu fo ka'a u tawa u kuwa. ²³ To o urana u na aa 'yasan akwakwa, ka va zane da woo o'wo, adama a na wo oloi mecindere me le suru?"

²⁴ Reve u usu le, "Adama o ndolo a da i puwan. Adama a na i reve Adanshi a Asula shi, waru i reve ucira wa Asula shi. ²⁵ O urana u na aa 'yasan akwakwa, babu adama o lolo. O to o'wo ununa nlingata ma Asula n ri, aa yuwan de lolo shi. ²⁶ Koto i denuna ili i na aatagada a Musa a dammai shi, ubata u na u yuwain adanshi o molopu a madala, ana Asula a dammai, 'Amu da Asula a Ibrahim na Ishiyaku na Yakubu?' \diamond ²⁷ Ayi Asula a aza a wuma a da, amma Asula a akwakwa a da shi. Amayun i puwan ta suru suru."

Wila u gbain

(Mat. 22:34-40; Luk. 10:25-28)

²⁸ Avu manlu ma Wila† ma Musa ma tawa ma uwwa le a mawasan vani le. Ana we enei Yesu usu nle mejege, avu we ece, "Wila u ne u da u la'ai mgbain?"

²⁹ Avu u usu yi, "Wila u gbain ayi da, 'I polo atsuvu adu muwun ma Isra'ila, Asula mogono ma tsu ayi da Asula goon. ³⁰ I ciga Asula no okolo a du suru, na asuvu a du, nu ucira u du.' \diamond ³¹ Za ve ire ayi da, 'I ciga aza a du ununa i cigai aciyadu.' \diamond Ili i ro yi lo i la'ai ndolo shi."

\diamond 12:26 Mta. 3:6. \diamond 12:30 U.Wl. 6:4-5. \diamond 12:31 N.Gn. 19:18.

³² *Avu* manlu'u u usu yi, “Manlu amayun a da wu, *Asula* a ta a da, za ro lo shi she ayi. ³³ A ciga yi no okolo a ta, na asuvu a ta, nu ucira u tsu, *avu* waru tsu ciga *aza* a tsu ununa tsu cigai aciyatsu. U la'a ta wocosu wu mpasa nu ukulatosu.” [◇]

³⁴ Ana Yesu enei ununa u usuyi mejege, reve u damma yi, “Vu ri alanga na tsugono tsa *Asula* shi.” Ko za dashi yuwan yi yeci waru shi.

Yeci adama a Mawun ma Dawuda
(*Mat. 22:41-46; Luk. 20:41-44*)

³⁵ Yesu atsuma o uritosu a *Aa'isamapada*, *avu* we ece le, “O unu wu nye munlu n dammai Kristi Zamawawa to uta o ugundo wa *Dawuda*? ³⁶ Agba Ruhu va Akiza zuwa ta de *Dawuda* damma: ‘*Asulazuva* a damma ta *Zagbain* va: “Danu o ukere usa'ani u va, she na n zuwa n'yuwatan ma wu a apata a ana a wu.” ’ [◇]

³⁷ “Na *Dawuda* na aciyayi u de yi ‘*Zagbain*’, cine woo o'wo waru mawun ma tsukaya ma *Dawuda*?”

Ama na *abunda* a uwwa ta uyo'o wu uritosu wa yi.

Morono ma atsuvu adama a munlu n Wila
(*Mat. 23:1-36; Luk. 20:45-47*)

³⁸ Atsuma o uritosu wa yi, *avu* u damma le, “I yuwan ugbozu na munlu n *Wila*.[†] ³⁹ Aza a na a cigai a *dana* a casu le tsugbain e eden u'wotowu na atugu a ga'an le, a *dana* a *danusu* a *ndanata* ko'o a *a'isa*, na *ndanata* n sa'ani e eden. ⁴⁰ Aza a na a tsu ususa ili yi nruna. *Avu* a *dana* a yuwusan

[◇] 12:32 U.Wl. 4:35. [◇] 12:33 Hos. 6:6. [◇] 12:36 Ica 110:1.

avasa o ugadī. Asulā a ta ca icu'un ya ama o ndolo atsumalimā lon.”

Marunā na anini e re

(Luk. 21:1-4)

⁴¹ Avu Yesu danu zuzu nu uzuwata wi ikebe atsuma a Aa'isamapada. Reve u kalyuwusa ama a zuwusa ikebe. Aza o utsuru na abunda a zuwusa ikebe ya abunda. ⁴² Avu marunā mo rō me iliyali mo utā de, avu u zuwa anini* e re.

⁴³ Reve u de ojoro a yi, avu u damma le, “Marunā me iliyali ma nda ma zuwa ta ili i na i la'ai ama suru. ⁴⁴ Aza o utsuru a nda suru e kene ta atsuma o utsuru u le. Ayi gba ni iliyali ya yi suru, reve u pura suru ko ili u lyawa shi avu u zuwa.”

Adanshi adama o ulungusu wa Aa'isamapada

(Mat. 24:1-2; Luk. 21:5-6)

13

¹ Yesu o utā a Aa'isamapada,† reve za ta atsuma o ojoro a yi u rawa ubata wa yi, avu u damma, “Manlu, kalyuwa cu'un vu usaa u sa'ani na atali† a nda!”

² Reve u usu yi, “Ye ene ta cu'un vu usaa ndolo? Ko aatali a ta aa lyawa zuva vu za va yi shi. Suru nle o to oco le e ida.”

Ufaru wa atsumalimā

(Mat. 24:3-14; Luk. 21:7-19)

³ Ayi nden a masasan ma Zetun za na dana a nkala lai na Aa'isamapada, reve Bituru na Yakubu na Yahaya na Andarawu a yuwan yi yeci. ⁴ A

* **12:42** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tseheleni ayi da “lapta.” Kalyuwa Ucuduwu wi “Ikebe.”

damma, “Damma tsu mantsa ma na ili i ndolo yaa fara. Waru damma tsu ili i na yaa fara o ukosu.”

⁵ Avu u damma le, “I yuwan ugbozu she i lyawa nanza yuwan du tsulo wan. ⁶ Ama na abunda a ta tawa na aala a va a damma ele da Kristi Zamawawa'a. Reve a damma du, ‘Amu da,’ o to polo ama na abunda. ⁷ She okolo a du a da'wan wan, na yu uwwa alabari o uvon zuzu ko alanga. She na a yuwan ili i ndolo suru, amma ukosu u da shi. ⁸ Ida i ta yuwan nlangi ni ida. Tsugono tsu ta yuwan nlangi na tsugono. A ta yuwan uramosu wi ida abunda. Ambulu a ta yuwan abunda. Ili i nda suru u to rocosu ufaru wu uvadi.

⁹ “I yuwan ugbozu na aciyadu. E te reme du a 'yawato du o ukobu wu uge'etosu adama a va. A ta fufaba du a a'isa. A ta 'yawato du a makakan mo ngono na aza o uge'etosu, adama a va. I damma le adama a Alabari a Sa'ani. ¹⁰ Amma kafu ukosu wu uvadi, a ta yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani a va atsuma o uvadi suru. ¹¹ Na a tara du a tyo ubata o uge'etosu, she yi da'wan o una wi ili i na yaa usu le wan. Na mantsa ma rawa, o to roco du ili i na yaa damma. Ili i na yaa damma yoo uta o una u du shi, Ruhu va akiza† to roco du ili i na yaa damma.

¹² “Vuma ta wina mawun ma anawu ma yi adama o una yi. Nan dada waru a ta yuwaan ne muwun n le. Muwun n ta 'yuwan mbara n le na mukuci n le, tsara o una le. ¹³ Ama suru a ta 'yuwan du adama a va. Amma za na isawain ugbamu, a tyo o ukosu u ta la'a.

Mantsa ma atsumalima lon
(Mat. 24:15-28; Luk. 21:20-24)

¹⁴ “Mantsa ma ta lo a tawa a na yee ene za na a yuwusan ili yi idaba a makakan ma Asula atsuma a Aa'isamapada, ubata u na wu ntsayi shi ununa Daniyan dammai.” [◇] (Za vu desununa u yuwan ugbozu.) “Reve aza a na a ri atsuma a Yahuda a suma a tyo a nsasan. ¹⁵ Za na ri zuva vu ukwa'a, she u cipā u uwa o u'wa wa yi, tsara u tara ili i ro atsuma o u'wa wan. ¹⁶ Za na ri de o uduma, she u kamba o u'wa, tsara u tara aapalutsu a yi wan. ¹⁷ U ta suduwa amaci a na a ri na atsuma obolo na amaci a na a ri na muwun n na ma apasa maani.

¹⁸ “She i yuwan avasa, tsara ili i ndolo i fara na lyushi wan. ¹⁹ Atsuma a rana ndolo, o to o'wo rana va atsumalima lon, cu'un na koto a yuwain shi, ana Asula a yuwain uvadi u nda. A dashi waru cu'un va yi shi. ²⁰ Amma Asula e jebe ta rana ndolo, na ne da shi, ko za aa la'a shi. Agba adama a aza a na waru Asula a dangwai, dafa e jebei rana ndolo.

²¹ “Na za ro damma du, ‘Ndede Zamawawa,’ ko ‘Apayi,’ she i usu wan. ²² Adama a na azamawawa e epen na amasula e epen, a ta tawa. A ta gura yuwan ili ya asalama na abunda, tsara o polo aza a na a dangwai n na aa gura. ²³ Amma i yuwan ugbozu n damma du ta de ili i na yaa fara suru.

Matawaq ma Mawun ma Vuma
(*Mat. 24:29-31; Luk. 21:25-28*)

²⁴ “Amma atsuma a rana ndolo, na mantsa ma atsumalima lon mo koto, urana u to o'wo irumbu, woto waru waq dana ne ekan shi. ²⁵ Italyo'o waru i ta dana a riyasa e ida. A ta jingada cira na ri zuva.

[◇] **13:14** Dan. 9:27; Dan. 11:31; Dan. 12:11.

²⁶ Reve ee ene Mawun ma Vuma a tawā e eleshe nu ucira nā tsugono tsa Asulā. ²⁷ Reve u lyungu nlingata mā Asulā, tsarā o boloto ojoro a yi, aza a na u dangwai ubatā suru, diga o ufaru wu uvadī a tyo o ukosu.

Adanshi adama o ubiri
(Mat. 24:32-35; Luk. 21:29-33)

²⁸ “I rito ili i ro o udanga wu ubiri. Nā yee ene avu'un a yi a vadalasa, a yuwusan ototopi, i reve lyushi yuwan tā zuzu. ²⁹ Ne da waru nā yee ene ili i nda a farasa, i reve u yuwan tā zuzu nā matāwāa, u tā lo o unantsutsu. ³⁰ Amayun a da maa dansaa du, uvadī u nda woo koto shi, she ni ili i na a dammai nda suru a shiwan. ³¹ Zuva ni ida o to koto, amma adanshi a va oo koto shi.

Babu za na revei urana ko mantsa
(Mat. 24:36-44)

³² “Amma adama o urana u ndolo, ko mantsa babu za na revei, ko nlingata mā Asulā, ko Mawu'un, she Dada va yi goon. ³³ I yuwan ugbozu waru i yuwan avasa adama a na i revei mantsa'a shi.

³⁴ “U to o'wo cine vuma tsu danā mocin e ida i ro u lyawa tā de u'wa wā yi, reve u ca agbashi a yi ucira, suru nle waru u ca le tā ulinga u na aa yuwan. Reve u damma za vi ipiri u kalyuwa ulobonu. ³⁵ I danā ufoḅu adama a na i revei mantsa ma na zavu'wa'a wāa tawā shi. Ko nu ulivu, ko nu urana, ko e memere ma ayin, ko nu usana. ³⁶ Nu u tawā she u cina du a nlavu wan. ³⁷ Ili i na maa dansaa du, ayi da i danā ufoḅu.”

Izami yu ure u na oo una Yesu
(Mat. 26:1-5; Luk. 22:1-2; Yah. 11:45-53)

14

¹ Rana re ɗa shi buwai, ana aa yuwan Ɓbuki a Mapasa oɓolo na Ɓbuki o Opopofu. † Ɓvu nan ganu oɓolo na munlu n Wila a zami ure u na ee reme Yesu nu unusu, tsara o una yi. ² Reve a damma, “Tsoo una niyi a mantsa ma ɓbuki shi, adama ama a 'yasan uvon wan.”

A tsuwayin Yesu mani'in
(*Mat. 26:6-13; Yah. 12:1-8*)

³ Yesu pe o u'wa wa Simo Makutu a lyuwusa ilyalya a lyuci va Batanya, ɓvu ka ro uta de na mani'in ma maguru me ikebe lon. Reve u ɓala ikpatatsu i mede'en, reve u tsuwan Yesu a aaci.

⁴ Aza a na a danai lo, ɓvu a uwwa upan. Reve a damma, “Cine tsa da waa lungusa mani'i'in? ⁵ Na a shi a wina yi, a shi ta ushi ili i na i la'ai ikebe i na i rawai ikebe yu ulivu ukpakuta'atsu (300),* ɓvu a ca aza o ulambu ikebe'e.” Ɓvu a uwa upan na ayi, reve a bara yi.

⁶ Ɓvu Yesu damma le, “Rungwa niyi, cine tsa da yaa damatosun yi? U yuwaan mu ta ili i na i lobonoi. ⁷ I to oɓolo na alambi kuci, mantsa ma na i cigai suru, i ta gura yuwaan le ili i sa'ani. Amu gba ma danan na du kuci shi. ⁸ U yuwan ta ili i na waa gura yuwan, u tsun ta lipu va mani'in kafu mantsa ma acida. ⁹ Amayun a da maa dansaa du, ubata u na aa yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani atsuma o uvadi u nda suru, ee icina ili i na ka nda u yuwaan numu shi.”

* **14:5** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da “dinari ukpakuta'atsu (300).” Kalyuwa Ucuɗuwu wi “Ikebe.”

Asala e ikebe i na aa wina Yesu

(Mat. 26:14-16; Luk. 22:3-6)

¹⁰ Avu Yahuza Iskariyoti, atsuma a Kupanejere, u 'yawa ubata u nan ganu a gbagbain, tsara u winaa le Yesu. ¹¹ Ana a uwwai ne, avu a zangana. Avu a yuwaan yi nzuwulai, a ta ca yi ikebe lon. Avu u zamishi ure u na waa wina yi.

Yesu lyuwa ta ilyalya i Mapasa no ojoro a yi

(Mat. 26:17-25; Luk. 22:7-14; Luk. 22:21-23; Yah. 13:21-30)

¹² O urana wu ufaru u na a yuwain Abuki o Opopofu,† urana u mapada me ikyon i Mapasa,† avu ojoro a yi e ece yi, “Te da vu cigai tsu fofoo wu ilyalya ya abuki'i?”

¹³ Avu u lyungu ojoro e re a yi, u damma le, “Uwai a lyuci, i ta ga'an na vuma utanuwu na aakabu a mini, avu i toni yi. ¹⁴ U'wa u na u uwai suru, i damma za vu u'wa'a, 'Manlu ma damma, te da aasula a na amu no ojoro a va tsaa lyuwa ilyalya ya abuki?’ ¹⁵ U to roco du u'wa wa zuva, i fofo ununa u lobonoi i yuwan, tsara i fofoo tsu.”

¹⁶ Reve a kara, dada e enei ili i na Yesu damma nle ununa u dammai. Avu o fofo ilyalya i Mapasa'a.

¹⁷ Ana ulivu u yuwain, reve u tawa obolo no ojoro a yi. ¹⁸ Ele atsuma a alya e ilyalya, avu u damma, “Amayun a da maa dansaa du, atsuma a du vuma ta ta wina mu, waru za na tsaa lyuwusa ubata u ta u da.”

¹⁹ Avu a uwa atsumolangu a dansa aza ta ta, “Amu da, amu da?”

²⁰ Avu u damma le, “Atsuma a du za ta du ta wina mu, za na tsaa lyuwusa a mapara ma ta.

21 Mawun ma Vuma† ma ta kuwa cine u ri ufanu. Woo yo'ono za na aa wina Mawun ma Vuma'a shi. Na a shi a matsan yi shi, u shi ta la'aa yi.”

Alya o ukosu

(*Mat. 26:26-30; Luk. 22:14-20; 1 Kor. 11:23-25*)

22 Ele pe a alya, aƵu u tara opopofu u yuwaan AƵula maƵanga. AƵu wu busa u ca le u damma, “Ushiyi, lipu va da nda'a.” 23 Ana u tarai mokoto ma masayan ma inabi,†† aƵu u yuwaan AƵula maƵanga. AƵu u damma, “Ushiyi,” aƵu o sowo. 24 AƵu u damma le, “Mpasa nda mpasa n va n da na n zuwai AƵula a yuwain akucunu,† adama oo oco mpasa adama a wawa ama na aƵunda. 25 Amayun a da maa dansaa du, maƵa daƵhi sowo masayan waru shi, she za na moo sowo o tsugono tsa AƵula.”

26 Ana a yuwain ishpa yi ica, aƵu o uta a tyo a Masasan ma Zetun.

Bituru ta wasan Yesu

(*Mat. 26:31-35; Luk. 22:31-34; Yah. 13:36-38*)

27 AƵu u damma le, “Suru ndu i ta bete'we adama a na ne da AƵula a dammai atsuma a Adan-shi a AƵula ana:

‘N to una za va aguƵa, aƵu ikyon i bete'we.’ ◇

28 “Amma na a 'yasan mu, n ta fara 'yawaƵa du Galili.”

29 AƵu Bituru usu, “Maa lyawa wu shi, ko na aa lyawa wu.”

30 AƵu u usu Bituru, “Kafu moton ma saala ure na ayin a nda, vu ta wasan mu uta'atsu.”

† 14:23 Inabi ayi da muwun mu uƵanga n ro a na a tsu yuwaan ili yo oso i ro ana masayan. ◇ 14:27 Zak. 13:7.

³¹ Avu Bituru usuwisa nu ucira, “Ko ke'en maa wasan wu shi, ko na maa kuwa obolo na avu.” Reve akapi'i fo a damma ne.

Atsumolangu e Yesu

(Mat. 26:36-46; Luk. 22:39-46)

³² Avu a rawa ubata u na a tsu de Getisemeni. Avu u damma ogoro a yi, “Danuyi pa n ta yuwan avasa.” ³³ Avu u tara Bituru na Yakubu na Yahaya. Avu ili'i i uwa a damatosun yi, avu u uwa atsumolangu lon. ³⁴ Avu u damma le, “Atsumolangu a va a yuwan ta abunda lon, gashi wu una mu. Puro numu pa i dana ufobu.”

³⁵ Ana u yawai malanga, avu u riya e ida, avu u yuwan avasa u damma, n na waa yuwan, a tawa yi mantsa mo ndolo. ³⁶ Reve u damma, “Dada, ya'a wu ili suru ili i mayuwaan ma da. Tawa mu atsumalima a nda. Amma she vu kuru ili i na n cigai wan, amma ili i na vu cigai.”

³⁷ Ana u kambai, avu u cina le a nlavu. Avu u damma Bituru, “Bituru, nlavu n da yaa yuwusan, yaa gura piri ko rumu ta shi?” ³⁸ Avu u damma le, “Danuyi ufobu tsara i riya atsuma a malyungwa wan. Asuvu a ciga ta amma lipu ri nu ucira shi.”

³⁹ Avu u yawisa u yuwan avasa, a dansa ili i ta. ⁴⁰ Reve u tawisa ubata u le. Avu u cinisa le a nlavu, a gura kpatu'wa esu e le shi. A gura reve ili i na aa damma yi shi.

⁴¹ Ana u tawai utawu wa ta'atsu, avu u damma le, “I buwa ta a nlavu na wivuwusan? U rawa ta ne, mantsa ma rawa ta. A ca ta Mawun ma Vuma e ekere a aza o unusu. ⁴² 'Yoyin tsu karai. Ye ene ndolo za na wina numu rawai.”

*A wina t̄a Yesu reve e reme yi
(Mat. 26:47-56; Luk. 22:47-53; Yah. 18:3-12)*

⁴³ Yesu ātsumā a adanshi, āvu Yahuza Iskariyoti ātsumā a Kupanejere, u rawa, ugeru no ōbolo a ama no oloko nu mutsun mu pe'eni. Nan ganu a gbagbain, na munlu n Wila, na azagbagbain e le suru o boloto t̄a. ⁴⁴ Za na wina niyi u ca le t̄a de iroci yi ili i na waa yuwan, u damma, “Vuma na n katalai āyi dāda. I reme yi i karā na āyi.”

⁴⁵ Ana Yahuza rawai, āvu u 'yawā ubatā wa yi. Āvu u damma, “Manlu.” Āvu u katala yi. ⁴⁶ Reve e reme Yesu. ⁴⁷ Ātsumā a aza a na ā dan̄ai lo mishin, āvu vuma t̄a tala matsun me pe'eni u kodo utsuvu wa aagbashi wa aabara a nan ganu. ⁴⁸ Āvu we ece le, “Yu utā t̄a de ni iladi no oloko adama i reme mu ana za vu ngalal̄ai? ⁴⁹ N tsu dan̄a t̄a na ādu a Aa'isamapadā kuci, agba i reme mu shi. A yuwan t̄a ne, tsarā Adanshi ā Asulā aa shiwan.”

⁵⁰ Lo dā ojoro ā yi a suma a pa'ain, āvu a lyawa yi lo. ⁵¹ Āvu ulobo u ro u toni yi diga āyi she aapalutsu. Āvu a gbagbala yi. ⁵² Dāda u lyawa nle aapalutsu'u, āvu u suma aatābu.

*Yesu ā makakan̄ ma Azagbain a Mbara
(Mat. 26:57-68; Luk. 22:54-71; Yah. 18:13-24)*

⁵³ Āvu a tara Yesu ā tyo ubatā wa aabara a nan ganu, āvu nan ganu a gbagbain† na azagbagbain na munlu n Wila o boloto. ⁵⁴ Āvu Bituru tonishi yi alanga, hali u uwa o u'wa wa aabara a nan ganu'u. Āvu u dan̄u zuzu nā adugarī ā Aa'isamapadā a lyasuwusa akina.

⁵⁵ Āvu nan ganu a gbagbain a zamishi ure u na aā tsurā Yesu nu unusu, tsarā ā tsurā ure u na oo

una yi. Agba a tsurā shi. ⁵⁶ Na abunda a yuwaan yi ta epen, amma adanshi e le a tawa a ta shi.

⁵⁷ Na acaƙa a da waru ozo o ro a 'yoyin, avu waru a yuwaan yi epen. ⁵⁸ “Tsu uwwa yi ta u dammai u to boso Aa'isamapada'a za na ama a suwai, avu u suwa yi atsumā a rana ta'atsu, waru usaa u vuma u da shi.” ⁵⁹ Hali n gogo adanshi e le a tawa a ta shi.

⁶⁰ Avu aabara a nan ganu a 'yon e memere me le. Avu we ece yi, “Vu ri ni ili i na vaā usu e ili i na ama a dammai adama a wu shi?”

⁶¹ Avu u rungwa kuci kuci, u yuwan adanshi shi. Avu waru aabara a nan ganu e ecishe yi, “Avu da Zamawawa'a, Mawun ma Asula?”

⁶² Avu Yesu usu yi, “Amu da. † I te ene Mawun ma Vuma nden o ukere usa'ani wa Asula, waru u ta tawisa e eleshe.”

⁶³ Avu aabara a nan ganu a kakara itana ya yi. Avu u damma “Adanshi a ne waru tsu cigai ubata wa yi? ⁶⁴ Yu uwwa yi ta a yuwusan adanshi a vama e ekere a Asula. Cine tsa da ye enei?”

Avu a pada uƙana a na oo una yi.

⁶⁵ Avu ozo o ro a uwa a tsuwusan yi matsan, avu a pala yi esu a kara a cikusa yi a dansa, “Damma tsu ili i na i farai.” Avu waru adugari a buƙasa yi.

Bituru wasain Yesu

(Mat. 26:69-75; Luk. 22:56-62; Yah. 18:15-27)

⁶⁶ Bituru lo zuzu na aabala o u'wa, avu aagbashi a ta atsumā a agbashi e esheli a aabara a nan ganu a rawa. ⁶⁷ Ana we enei Bituru a lyasuwusa akina,

† **14:62** Aza a Isra'ila e reve ta danshi “amu da” aala a Asula a da. Pa nda Yesu to rocosu ili i ta i da u ri na Asula. ◇ **14:62** Mta. 3:14.

avu u kalyuwa yi mejege. Avu u damma, “Avu fo vu to obolo na Yesu vuma va Nazara.”

⁶⁸ Avu u wasan u damma, “N reve yi shi, n reve ili i na vaa dansa shi.” Avu wu uta o ukobu, dafa moton ma saalai.

⁶⁹ Avu aagbashi o usheli'i we ene yi, avu u dansaa aza a na a ri lo mishin, “Vuma nda'a fo atsuma e le a da u ri.” ⁷⁰ Avu u wasisan.

A jima lon shi, dafa aza a na a ri mishin lo a dammai Bituru, “Avu fo toni va yi da adama a na avu vuma va Galili da.”

⁷¹ Avu u uwa akucunu, nu u dansai, “N reve vuma'a shi.”

⁷² U jima shi, dafa moton ma saalai ire. Avu Bituru cuwan ni ili i na Yesu damma niyi ana u damma niyi, kafu moton ma saala ure, u ta wasan yi uta'atsu. Ana u cuwain ne, dafa u boshoi na mesun.

Yesu a makakan ma Bilatu

(Mat. 27:1-2, 11-14; Luk. 23:1-5; Yah. 18:28-38)

15

¹ Na wasasa avu nan ganu a gbagbain na munlu n Wila o boloto Azagbain a Mbara,† reve a yuwan asala. Avu a nla Yesu, avu a kara na ayi a tyo ya Bilatu† Gwamna. Reve a ca Bilatu ayi. ² Avu Bilatu ece yi, “Avu dafa mogono ma aza a Isra'ila?”

Avu Yesu usu, “Ununa vu dammai ne dafa u ri.”

³ Ili ya abunda i da nan ganu a gbagbain a 'yawusayi na adanshi a aci a yi. ⁴ Avu Bilatu ecishe yi, “Vu ri ni ili i na vaa usu shi? Kalyuwa ili i na aa tawusaa adama a wu.”

⁵ Agba u yuwisan adanshi o ro shi, hali Bilatu uwa asalama.

Ugana u na oo una Yesu

(*Mat. 27:15-26; Luk. 23:13-25; Yah. 18:39–19:16*)

⁶ *Atsuma* a rana va *Abuki* a Mapasa'a, Bilatu tsu *baɗaa* le *ta* vuma *ta atsuma* a aza a na *a nɔlɔi*.

⁷ *Atsuma* a aza a na *a shi* wunlu Baraba *ɗana* *ta* pe ana e reme nle *atsuma* a aza a na o unai ama a mantsa *ma nɔlɔgi*. ⁸ *Avu* ama *a abunda* o ɓoloto a patishi yi u lyawaa le aza a na wu *nɔlɔi* ununa u tsu yuwusan.

⁹ *Avu* Bilatu† ece, “N lyawaa ɗu mogono ma aza a Isra'ila?” ¹⁰ U reve *ta adama* e i'ima i ɗa nan ganu a gbagbain e remei Yesu.

¹¹ Reve nan ganu a gbagbain a zuwa ama a saala *a baɗaa* le Baraba. ¹² *Avu* we ece le, “To cine maa yuwan na Yesu za na i ɗeyi mogono ma aza a Isra'ila?”

¹³ *Avu* a saala, “A vara yi a akpata.”† ¹⁴ *Avu* Bilatu ece le, “Nye i ɗa i zuwai? Unusu u ne u ɗa u yuwain?”

Ele gba a saalisa yi, “A vara yi a akpata.”

¹⁵ Adama a na u cigai ama aa uwwa uyo'o, *avu* u damma *a baɗaa* le Baraba. Reve u zuwa *asoja* a faba Yesu na asuɗu o ugbamu, *avu* u zuwa le a vara yi a akpata.

Asoja a yuwayin Yesu ulamu

(*Mat. 27:27-31; Yah. 19:2-3*)

¹⁶ *Avu* *asoja* a uwato yi a aabala o ukobu wu uge'etosu, *avu* e ɗe akapi *a asoja*'a suru. ¹⁷ *Avu* o oto yi aayala saan *ɗaɗan-ɗaɗan* ana mogono, *avu* waru a yuwaan yi ookokolo a awanda,† *avu* o oto yi. ¹⁸ *Avu* *a casa* yi, a dansa, “A *casa* wu mogono ma aza a Isra'ila.” ¹⁹ *Avu* *a gala* yi a aaci no owo'o.

Waru avu a tsuwan yi matsan. Avu a kingyo a cifalasa yi. ²⁰ Ana a yuwaan niyi ulamu, avu o fodo yi aayala'a, avu o oto yi itana ya yi. Reve a 'yawato yi ubata u na aa vara yi a akpata.

A varai Yesu a akpata

(Mat. 27:32-44; Luk. 23:26-43; Yah. 19:17-27)

²¹ Vuma na a tsu de Simo vuma va Kurani, dada va Iskandari na Rufo, cina wu uta de upasu'u, a kara. Reve a zuwa yi u toni le adama u tanu akpata'a.† ²² Avu a tawa na ayi ubata u na a tsu de Gologota,† ana ubata wo okoluwo. ²³ Avu o bolo mini ma alamu na aguma a na a tsu de mur,*† avu a ca yi tsara u sowo. Ayi gba u 'yuwan.

²⁴ Avu a vara yi a akpata,† reve e ne'eshen itana ya yi vani le. Reve a zuwa adanga, tsara e reve ili i na vuma suru aa tara.

²⁵ Rumu kucci da danai nu usana a mantsa ma na a vara niyi a akpata. ²⁶ Avu a yuwan de idana yi icu'un vu unusu wa yi zuva ana:

MOGONO MA AZA A ISRA'ILA.

²⁷ O bolo na ayi da waru a varai evu e re a akpata. Za ta o ukere usa'ani za ta gba o ukere ugula. [

²⁸ Adanshi a Asula† a shiwani ta, za na dammai: “Avu e kece yi atsuma a aza o unusu.”]

²⁹ Aza a na a karasai lo, avu a yuwaan yi ulamu a lumbatsasa aci e le, a dansa, “Ashe avu vu ta gura bu boso Aa' isamapada, avu waru vu suwisa yi atsuma a rana ta'atsu. ³⁰ Wawa aciyawu, vu cipa e ida.”

³¹ Ne da waru nan ganu a gbagbain a yuwaan niyi ulamu o bolo na munlu n Wila, a dansa, “U

* **15:23** Aguma o ro a da a na a ri maguru na a yuwasayin ulinga.

wawa ta ozo o ro, agba u gura wawa aciyayi shi. ³² Lyawa Kristi'i Zamawawa, mogono ma aza a Isra'ila, u cipa de gogo a akpata'a, tsara tsee ene adama tsu ca okolo.”

Aza a na fo a vara nle obolo, e isula yi ta fo.

Ukwa wa Yesu

(*Mat. 27:45-56; Luk. 23:44-49; Yah. 19:28-30*)

³³ Ana urana u rawai a aci, avu irumbu i baru ida'a maḅula a tyo rumu ta'atsu vu ulivu. ³⁴ Ana rumu ta'atsu'u u yuwain, avu Yesu utaa uḍyo, avu u saala, “Eloi, Eloi, lama sabaktani.” Nga, “Asula a va, Asula a va, cine vu vari numu?”

³⁵ Ozo o ro ana a danai lo mishin ubata'a, ana a uwwai ne, avu a damma, u te desu va Iliya. ³⁶ Avu za ro suma u tsupu ashidi a mini ma alamu ma na ma ri e medele, avu u ca yi u sowo. Avu a damma, “Lyawai tse ene ko Iliya ta gura wawa yi.”

³⁷ Avu u saala lon, dada u kuwai.

³⁸ Umuna u na u danai pe a Aa'isamapada Upasa wa Akiza, avu u kara diga zuva a tyo e ida. ³⁹ Soja gbain na danai lo mishin, we ene ta ununa u kuwai. Avu u damma, “Amayun Mawun ma Asula ma da.”

⁴⁰ Amaçi a dana ta lo a akanla a yi alanga, ele da Meri† Magadaliya, na Meri mma va Yakubu ke'en na Isuhu, obolo na Solomi. ⁴¹ Ele da o toni niyi a yuwusaan yi aganda atsuma a Galili, reve amaçi o ro waru a kuru yi a tyo Urishelima.

Acida e Yesu

(*Mat. 27:57-61; Luk. 23:50-56; Yah. 19:38-42*)

⁴² Ili i suru i fara ta urana wa Ajuma, Urana wi Ifoḅi adama a Ashibi. ⁴³ Avu Isuhu vuma va Ari-matiya za tsugbain atsuma a Azagbain a Mbara,†

vuma va aḅula, za na ri e ipiri wu uwwa utawu u tsugono tsā Asula tawa, u yuwan ta asuvu. Avu u uwa o ukobu wa Bilatu, reve u pati lipu va Yesu.

⁴⁴ Bilatu uwa ta asalama ko Yesu kuwa ta de. Avu u de asoja a yi, reve we ece le ko Yesu kuwa ta de nu ujimu. ⁴⁵ Ana wu uwwai o unā wā asoja a yi, avu u zuwa a ca Isuhu lipu va Yesu'u.

⁴⁶ Avu Isuhu tsula okoro. Ana a cipatoi lipu'u, reve u pupala yi no okoro'o. Avu u zuwa yi atsuma a aason a na a kapai atsuma a aatali. Reve u kebe aatali o ro, avu u to unā wa aaso'on. ⁴⁷ Avu Meri Magadaliya na Meri mma va Isuhu a kalyuwa ubata u na a zuwa niyi.

*U'yowun wa Yesu atsuma o ukwa
(Mat. 28:1-8; Luk. 24:1-12; Yah. 20:1-10)*

16

¹ Ana urana wa Ashibi u karai, avu Meri Magadaliya na Meri mma va Yakubu na Solomi a tsula itana i maguru, adama a tawa a sukuma lipu va Yesu. ² Avu a tawa na wasasa o urana wa Aladi, cina usana u tawa daḅa a tawai a aaso'on. ³ Avu a dammulai, “Zane da ee kebe tsu aatali o ndolo o unā wa aaso'on?” ⁴ Ana a 'yasain esu e le, avu a cina e kebe de aatali'i agba aatali a gbain a da a danai. ⁵ Ana a uwai a aaso'on, reve e ene ulobo u ro nden o ukere usa'ani, ni itana i u'uri. Reve a uwa asalama.

⁶ Avu u damma le, “She i uwa asalama wan. N reve ta i te izami ya Yesu za va Nazara, za na a varai a akpata. Wu pa shi. U 'yon ta. Kalyuwai ubata u na u danai. ⁷ 'Yawai i damma ojoro a yi na

Bituru u ta de elime a du a 'yawa Galili. I te ene yi ununa u damma ndu.”

⁸ Ana o utai, avu a suma ni iladi. Reve e reme asalama na meje'en ma lipu. A damma za shi, adama a na wovon u reme nle.

*Yesu 'yawa ta ubata wa Meri Magadaliya
(Mat. 28:9-10; Yah. 20:11-18)*

⁹ [Nu usana u na Yesu 'yoyin o urana wa Aladi, Meri Magadaliya da fara ene niyi, za na wu utayi otoni a lima e cindere atsuma a yi. ¹⁰ U 'yawa ta damma otoni a yi, aza a na a danai a saali na atsumolangu. ¹¹ Ana a uwwai u ta wuma, hali we ene yi, reve a 'yuwan a usu.

*Yesu roco ta aciyayi ubata wo ojoro e re
(Luk. 24:13-35)*

¹² Ana addama o ndolo o kotoi, avu Yesu tawa ubata wa ama e re atsuma e le no oroci o ro, ele a mmalu o ure a tyo a malyuci. ¹³ Avu a 'yawa a damma akapi'i, agba a usu shi.

*Yesu damma ta ojoro a yi ili i na aa yuwan
(Mat. 28:16-20; Luk. 24:36-49; Yah. 20:19-23;
Aji. 1:6-8)*

¹⁴ Na acapa a da u tawai ubata wo ojoro kupa na za ta'a, ele nden a alya e ilyalya. Avu u yuwaan le nlangi adama o okolo o ugbamu u le nu ulambu u na a cayi okolo. Adama a na a 'yuwain a usu ili i na aza a na e ene niyi a damma nle cina u 'yon.

¹⁵ Avu u damma le, “'Yawai atsuma o uvadi suru i yuwaan ama alajiya a Alabari a Sa'ani. ¹⁶ Za na usuyi a rumbu niyi waru, a ta wawa yi. Amma za na usuyi shi, waa tsura wuma u babu ukotu shi.

¹⁷ Aza a na a usuyi a ta gura yuwan iroci yi ili ya

asalama i nda: Atsuma a ala† a va a to utaa otoni a lima, waru a ta yuwan adanshi ne elentsu o ro, ¹⁸ a ta tara yo, agba ko no o sowo yaza, waa yuwan ili ne ele shi ko ke'en, a ta ju'wan aza o ubanakun avu a tsura lafiya.”

*Ukaru wa Yesu zuva
(Luk. 24:50-53; Aji. 1:9-11)*

¹⁹ Ana Yesu† yuwain adanshi ne ele, avu a tara yi a tyo zuva, tsara u danu o ukere usa'ani wa Asula. ²⁰ Ele gba a kara a yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani ko te da, Asula a yuwusan ulinga ne ele. Ulinga wa asalama a na a yuwusain, u roco ta Alabari a Sa'ani e le amayun a da.]

**Nzuwulai n Sa'avu na Tsishingini na adiva a
na a dangulai a Nzuwulai mu Ufaru
New Testament in Tsishingini (NI:tsw:Tsishingini)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tsishingini

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tsishingini

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

bb185c63-dc44-572c-ae93-66252c4dfa1e